

Saksfremstillinger for møtet i rovviltnemnda for region 8 den 11.5.2023

Sted: Fylkesbygget Tromsø, 1. etg., møterom Senja sør

Tid: Torsdag 11.5. kl. 9–15

Sakliste

18/23	Godkjenning av innkalling og sakliste	s. 1
19/23	Orienteringer	s. 1
20/23	Saker til informasjon	s. 1
21/23	Kvote for lisensfelling av jerv 2023/2024	s. 2
22/23	Rullering av forvaltningsplan for rovvilt	s. 7
23/23	Kvote for betinget skadefelling av jerv 1.6.2023–15.2.2024	s. 26
24/23	Kvote for betinget skadefelling av ulv 1.6.2023–15.2.2024	s. 31
25/23	Anmodning om kvote for betinget skadefelling av gaupe 1.6.2023–15.2.2024	s. 35
26/23	Anmodning om kvote for betinget skadefelling av bjørn 1.6.2023–15.10.2023	s. 38

18/23 Godkjenning av innkalling og sakliste

– Innstilling til vedtak –

Rovviltnemnda for region 8 godkjenner innkalling og sakliste til møtet den 11.5.2023

19/23 Orienteringer

Nemnda orienterer om aktiviteter siden forrige møte

Orientering fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Orienteringer fra andre instanser/interessenter som deltar på møtet

20/23 Saker til informasjon

Avgjørelse av klage på vedtak om kvote for betinget skadefelling av gaupe i regionene 5, 6, 7 og 8 i 2023

Beslutning om skadefelling av jerv i deler av rovviltregion 8 - Rovviltnemnda for region 8 – 2023

Beslutning om skadefelling av jerv i deler av rovviltregion 8 2023, Tana kommune

Beslutning om skadefelling av jerv i Kvænangen kommune i rovviltregion 8 – 2023

Bestandsobservasjon av jerv 2022 – bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 3 2022

Foreløpig svar på søknad om tillatelse til felling av jerv i region 8

Justering av sats - godtgjøring og ramme for dekning av påløpte utgifter ved skadefellingsforsøk av rovvilt

Kvote for betinget skadefelling av ulv - våren 2023 - hele landet

NIBIO rapport – vurdering av FKT-ordningen

NINA Rapport 2179 – ynglere registreringer av jerv i Norge i 2022

NINA Rapport 2267 – DNA-basert overvåking av brunbjørn i Norge i 2022

Oversendelse av klage på Miljødirektoratets vedtak om skadefelling av jerv

Vedtak fra reinbeitedistrikt 14A om utvidelse av A-området for bjørn i Karasjok kommune

21/23 Kvote for lisensfelling av jerv 2023/2024

– Innstilling til vedtak –

Sekretariatet innstiller på at kvote for lisensfelling av jerv settes til 37 jerv.

For Finnmark settes kvoten til 25 jerv, hvorav inntil 12 tisper. Av kvoten kan inntil 7 felles i A-området, hvorav inntil 3 tisper.

For Troms og samarbeidsområdet med Nordland settes kvoten til 12 jerv, hvorav inntil 6 tisper, Av kvoten kan inntil 6 felles i A-området, hvorav inntil 4 tisper.

Saksfremstilling

Lisensfelling er skademotivert felling for å begrense veksten og/eller utbredelsen av jervebestanden, slik at bestandsmålet for jerv nås med minst mulig skade for bufe- og tamreinnæringen.

Bestandsmålet i Troms og Finnmark er ti ynglinger. Rovviltnemnda har jf. rovviltforskriften § 10 myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av jerv når gjennomsnittet av dokumenterte ynglinger de tre siste år er over bestandsmålet. Lisensfellingsperioden for jerv er fra 20. august til 15. februar.

Internasjonale avtaler og rammer

Norge har internasjonalt forpliktet seg til å ta vare på jerv gjennom Bernkonvensjonen som av Norge ble ratifisert i 1986. Konvensjonen inneholder krav til bevaring av flora og fauna i deres naturlige leveområder.

Sammen med 191 andre land og EU har Norge signert konvensjonen om biologisk mangfold. Konvensjonen trådte i kraft i 1993. Land som har underskrevet avtalen er forpliktet til å lage nasjonale strategier og handlingsplaner for å bevare det biologiske mangfoldet. Landene skal blant annet bevare truede arter og fremme samarbeid med andre land om biomangfold. De rovviltartene som finnes i Norge, er i vesentlig grad felles bestander med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Disse lands respektive forvaltningsregimer har stor betydning for den norske rovviltforvaltningen.

Norge har også tilsluttet seg andre avtaler som kan ha betydning for forvaltningen av rovvilt. Spesielt kan Europarådets dyreholdskonvensjon og FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 samt ILO-konvensjonen nr.169 om urfolks rettigheter nevnes.

Rammene for norsk rovviltforvaltning er gitt i norsk miljøvernlovgivning og i de internasjonale avtaler Norge har sluttet seg til.

Nasjonale rammer

Den 16. juni 2011 ble rovviltforliket i Stortinget inngått med enighet i alle partier. Forliket tar for seg forvaltningen av gaupe, jerv, ulv og bjørn. Forliket sier også noe om videre forvaltning av kongeørn.

Forliket sier at den norske rovviltforvaltningen skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Rovviltforliket av 2004 hadde sitt fundament i stortingsmelding nr. 15 (2003–2004), *Rovvilt i norsk natur*, og Stortingets behandling av denne gjennom innstilling S. nr. 174. Føringerne i disse to dokumentene er fulgt opp i rovviltforskriften som igjen er hjemlet i naturmangfoldloven og i viltloven. Naturmangfoldloven – som er Norges første lov om vern og bærekraftig bruk av naturen, både i og utenfor vernede områder, er ett av en rekke tiltak som følger opp den globale konvensjonen om biologisk mangfold. Velferden til viktige byttedyr for rovviltet, som tamrein og sau, er regulert gjennom lov av 19.6.2009 om dyrevelferd med tilhørende forskrifter.

Det går frem av rovviltforliket 2011 at det skal legges vekt på regional forvaltning, med mål om at den regionale myndigheten i rovviltforvaltningen skal styrkes. Det skal utvises respekt for eiendomsretten samt enkeltmenneskers og lokalsamfunns livskvalitet. Forvaltningen skal bygge på vitenskapelig og erfaringsbasert kunnskap.

Den todelte målsettingen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur. Denne todelte målsettingen støtter seg til formålsparagrafene i viltloven, naturmangfoldloven og rovviltforskriften:

Viltloven § 1 (lovens formål)

Viltet og viltets leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares.

Innenfor denne ramme kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

Naturmangfoldloven § 1 (lovens formål)

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Rovviltforskriften § 1 Formål

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at artene, herunder jerven, og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at jerven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot andre viktige samfunnsinteresser jf. naturmangfoldloven § 14 (vektlegging av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser). En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Beitebruk i utmark gjennom tamreindrift og husdyrbeite representerer viktige økonomiske og kulturelle samfunnsinteresser. Samtidig opprettholder beitebruk et landskapsmessig mangfold av økosystemer med høy biodiversitet. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften, og gjennom forvaltningsplan for rovvilt i region 8.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Dette gjelder kunnskapsgrunnlaget (§ 8), føre-var-prinsippet (§ 9), samlet belastning (§ 10), kostnader ved miljøforringelse (§ 11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12). Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og 12 er omtalt i det videre. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnader ved miljøforringelse og blir ikke sett på som relevant i denne saken.

Det er god kunnskap om jervebestanden i Skandinavia. Vi vil vise til: NINA rapport 2236 *DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2022*, Rovdatas rapport av 13.5.2022 *Bestandstatus gaupe, jerv, ulv og bjørn fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt*, til NINA Rapport 2179 *Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2022* samt til *Bestandsovervåking av jerv 2022 – Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 3 2022*. Videre vil vi vise til NINA Rapport 1200 *Gaupe og jerv i reinbeiteland*. Og vi viser til Rovbase for siste oppdateringer om registreringer og avgang av jerv.

Overvåking av jerv

Jervebestanden i Norge blir overvåket ved å registrere hvor mange valpekull som blir født hvert år, og ved å analysere DNA fra jerv. Statens naturoppsyn kontrollerer fra mars og utover våren og sommeren hiplasser hvor det tidligere er registrert at jerv har født valper. Det blir også lagt ned en betydelig innsats i å lete etter hiplasser i nye områder.

DNA-analysene, som på landsbasis årlig gjøres fra mellom 1 200 og 1 500 prøver av jerveekskremitter, gir grunnlag for sikrere estimater på bestandsstørrelsen, og de gir kunnskap om kjønnssammensetning, inn- og utvandring, overlevelse, reproduksjon og slektskapsforhold. Det blir også utført DNA-analyser av vevsprøver fra alle individene som er felt ved skadefelling eller lisensfelling. Det nasjonale bestandsmålet for jerv er 39 årlige ynglinger. Av disse skal ti være i region 7 og ti i region 8. Av de ti i region 8 skal det være sju i Troms og tre i Finnmark. Bestandsmålet for jerv er fastsatt i forskrift om forvaltning av rovvilt.

Ynglinger av jerv

De siste årene har den registrerte jervebestanden i region 8 ligget over bestandsmålet. Bestandsmålet er et eksakt mål som det skal tilstrebes å ligge på. Gjennomsnittlig antall registrerte ynglinger over årene 2020–2022 er 13. Det var 18 ynglinger i 2020, 9 i 2021 og 12 i 2022. I 2022 ble det gjennomført ett hiuttak i regionen, dette i Finnmark. Per 2. mai 2023 er det på Rovdatas jerveteller dokumentert/antatt tre ynglinger i Finnmark, og fire ynglinger i Troms.

En yngling er i Finnmark tatt ut ved hiuttak og ytterligere ti jerver i Finnmark er felt av SNO i 2023 (Rovbase per 2.5.2023) I november 2022 ble det felt to jerv av SNO i Finnmark. Inkludert hiuttaket så er det denne sesongen felt sju voksne hunnjerver i Finnmark. I Troms ble det siste lisensfellingssesong felt åtte jerver, derav sju tisper.

I Skandinavia ble det i registreringssesongen 2022 registrert 164 ynglinger av jerv, fire flere enn i 2021 og samme som i 2020. I Nordland ble det i 2022 antatt/dokumentert 11 ynglinger av jerv, tre flere enn i 2021. I Nordland er gjennomsnittet de siste tre årene 10,3 ynglinger.

Bestandsestimat

I NINA rapport 2236, *DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2022* presenteres bestandsestimater for Norge og Sverige basert på en romlig fangst-gjenfangstmodell utviklet i RovQuantprosjektet. Her ble bestanden av jerv i Norge og Sverige beregnet til 1035 individer i 2022-sesongen, som fordeler seg med 668 individer i Sverige og 367 individer i Norge. Det er høy presisjon på beregningene, med relativt liten usikkerhet, som også gjelder på rovviltregionsnivå. Sammenligner man bestandsestimatene med anslagene fra ynglehitellingene er overenstemmelsen meget god. God overenstemmelse mellom de to metodiske tilnærmingene tyder på at vi har god oversikt over bestandsstørrelse og bestandsutvikling for jervebestanden i Skandinavia (NINA rapport 2236).

I region 8 ble det i 2022 funnet prøver fra 68 jerveindivider (midtpunkt) og bestandsberegningen for 2022 var 84 jerver i regionen og at det var 95 % sikkert at bestanden var mellom 75 og 96 jerver. Estimater er basert på romlig fangst- gjenfangst, av individer det er plukket skitprøver fra, altså ikke vevsprøver fra døde jerver, videre fungerer estimatet slik at jerver registrert nær grensen til naboland eller naboregion ikke teller like mye som jerver registret lengre fra grensen. Gjennomsnittlig ble hvert registrerte individ representert med 4,2 fungerende prøver i Troms og med 3,9 fungerende prøver i Finnmark.

Det må bemerkes at gjenfunnet ikke har en normalfordelingskurve, det blir funnet mange prøver av noen jerv og bare en prøve av andre.

Vurdering av bestandssituasjonen

I Finnmark har det i 2023 som i 2022 og i 2021 vært vanskelige registreringsforhold med mye vind. Det er dokumentert tre jerveynglinger per 2.5.2023.

I Troms har det i 2023 som i 2022 vært en dårlig sesong for jerveregistrering, og det er noe usikkerhet knyttet til hvor stor andel av ynglende tisper som er registrert, barmarkskontroller gjenstår.

Estimert bestand overvåkningssesongen 2022 er noe lavere enn foregående sesong. Ved uttak 2022/2023 var det en høy andel tisper, det var også å forvente da det estimeres at bestanden har mer enn dobbelt så mange hunner som hanner.

Genetisk variasjon

Analyser har vist at jerven i nord er genetisk forskjellig fra jerv lenger sør. Den genetiske variasjonen i Troms og Finnmark er relativt lav sammenlignet med mer jervetette områder i Sverige. Dette kan tyde på relativt lave bestander over tid her nord. I NINA rapport 498 fremgår det at det likevel er liten grunn til å bekymre seg over nivået av genetisk variasjon på sikt. Dette siden jerven i Finnmark og Nord-Finland hører til samme delbestand, og at immigranter fra Nord-Finland fra tid til annen potensielt vil kunne ta med seg nytt genetisk materiale fra den mer variable bestanden lenger sør i finsk Karelen.

Tap av sau og rein

I perioden 1.1.2020 til 1.5.2020 ble 106 undersøkte rein dokumentert eller antatt tatt av jerv i region 8. I samme periode i 2021 ble 59 undersøkte rein dokumentert eller antatt tatt av jerv, i samme periode 2022 var tallet 90, og i 2023 var det 95.

I perioden 21.3.2022–20.3.2023 ble 127 undersøkte rein og sau dokumentert eller antatt tatt av jerv, 120 av disse var rein. Dette var litt høyere enn dokumenterte tap enn den foregående sesongen, hvor totalt dokumenterte/antatte tap til jerv var 108, hvorav 107 av disse var rein. Vi bemerker at det er svært vanskelig å finne kadaver tatt av jerv, og spesielt vanskelig er det i sommersesongen.

I perioden angitt for 2022–2023 ble bare 7 av 120 rein funnet i perioden 1.6.2022–30.11.2022, fire av disse i november.

Kunnskapsgrunnlaget

Tradisjonell kunnskap om tap og ulemper jerv forårsaker for beitenæringene står ikke i motsetning til empirisk kunnskap som bidrar til en kvantifisering av omfanget av tap og ulemper. Tross usikkerhet om eksakt omfang, er det ingen tvil om at jerv kan være til betydelig ulempe for beitenæringer med sau og rein, det er den vesentligste årsaken til å sette kvote for lisensfelling, og er derfor vektet tungt. Statsforvalteren har vurdert beslutningsgrunnlaget jf. naturmangfoldloven § 8 som godt i denne saken.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at jerven og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at jerven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot naturgrunnlaget for samisk kultur jf. naturmangfoldloven § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Naturmangfoldloven § 10 sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Sekretariatet mener den samlede påvirkningen på økosystemet, ved å regulere jervebestanden rundt nasjonale og regionale bestandsmål er vesentlig. Sekretariatets syn er at det gjennom rovviltforliket av 2011, hvor det nasjonale bestandsmålet for jerv opprettholdes på 39 årlige ynglinger, er foretatt en vurdering av økosystemets samlede belastning. Dette i lys av den todelte målsettingen om beitedyr og rovvilt.

Dersom beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til anvendelse. Beslutningsgrunnlaget blir vurdert som godt, føre-var-prinsippet blir dermed ikke tillagt vesentlig vekt.

Sekretariatet legger til grunn at rovviltnemnda med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Konklusjon

Per 2.5.2023 vil det være gjetning hvor mange ynglinger som blir registrert denne sesongen. Bestandsestimatet i 2022 var lavere enn estimatet for 2021, samtidig var dokumenterte tap noe høyere siste sesong enn foregående. En stor andel hunner ved DNA-funn og i estimert bestand gir potensiale for vekst i bestanden.

Med mål om at det skal være 10 ynglinger av jerv i regionen i 2024 innstiller sekretariatet på at kvote for lisensfelling av jerv settes til 37 jerv.

For Finnmark settes kvoten til 25 jerv, hvorav inntil 12 tisper. Av kvoten kan inntil 7 felles i A-området, hvorav inntil 3 tisper.

For Troms og samarbeidsområdet med Nordland settes kvoten til 12 jerv, hvorav inntil 6 tisper, Av kvoten kan inntil 6 felles i A-området, hvorav inntil 4 tisper.

22/23 Rullering av forvaltningsplan for rovvilt

– Vedtak –

Kjernen av forvaltningsplanen er den delen der rovviltnemnda har forvaltningsmyndighet. Vi vil her jobbe videre med den delen. Saksfremstillingen her er med bakgrunn i tidligere tilbakemeldinger fra rovviltnemnda. Deler som tas med her er fortsatt ufullstendige.

Saksfremstilling

Det er viktig at rovviltnemnda går inn i denne teksten, og gir tilbakemeldinger og justeringer. Det er rovviltnemndas forvaltningsplan som skal komme ut av denne prosessen. Husk å se til arbeidsgruppens innspill. Når dette skrives er det planlagt at referansegruppa skal ha et møte forut for rovviltnemndsmøtet, for å gi sine betraktninger til dette arbeidsutkastet. Rovviltnemnda må avgjøre om de på dette møtet eventuelt vil se til referansegruppas betraktninger, om disse kommer tett opp til møtet.

Del 1: Plandel

1. Innledning
  - a. Bakgrunn for planen (om regional rovviltforvaltning og ansvar for forvaltningsplan)
  - b. Rammer for rovviltforvaltning i regionen (Lover og forskrifter, stortingsmld. med bestandsmål (i forskrifta). Ramse opp i kulepunkt med lenke til egne forklaringer)
2. Kunnskapsgrunnlag
  - a. Vitenskapelige rapporter (ramse opp sentrale vitenskapelig arbeid)
  - b. TK (løfte næringas tradisjonelle kunnskap om temaet og hvordan den er implementert i planen)
3. Forvaltningsmål
4. Strategier
  - a. Overordna strategier
  - b. Arealsonering og forvaltningsområder
    - i. Beiteprioriterte områder (presentasjon m/kart)
    - ii. A-område gaupe (presentasjon m/kart)
    - iii. A-område jerv (presentasjon m/kart)
    - iv. A-område brunbjørn (presentasjon m/kart)
5. Virkemidler
  - a. FKT
    - i. Næring og rovvilt
    - ii. Samordning av økonomiske virkemidler
      - For eksempel RMP
      - For eksempel Tilskudd til tiltak i beiteområder

Del 2: Status rovvilt og beitedyr i region 8

1. Bestandsutvikling rovvilt
2. Bufenæringa
3. Reindriftsnæringa

Del 3: Politiske endringer og kunnskapsbehov

Bestilling videre oppover i systemet fra rovviltnemnda og behov for kunnskap

Rammer for rovviltforvaltning i Troms og Finnmark

Rovviltnemndas myndighet

Rovviltforvaltning handler i hovedsak om rovvilt, beitedyr og mennesker. Forvaltningen har sitt fundament i politikk. Politikk springer ut fra menneskelige følelser for hva som er rett. Fordelingen av hvor mye den enkeltes følelser vektlegges i politikken er et politisk spørsmål. I rovviltpolitiske meningsbrytninger er det spesielt forskjeller i folks faglige og kulturelle bakgrunn, natursyn og næringsveier som skiller folks oppfatning av hva som er viktigst og hensynta. Norge er et konstitusjonelt monarki der makten er fordelt mellom det lovgivende og bevilgende Stortinget, den utøvende Regjeringen og de dømmende domstolene. Ut fra dette systemet har vi fått rovviltforskriften, og med den har rovviltnemnda fått sin myndighet. Innenfor rammene av rovviltforskriften er rovvilt begrenset til artene gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Beitedyrene tamrein, sau, geit, storfe og hest er omfattet av rovviltforskriften.

Både beitedyr og rovvilt

Vi har en todelt målsetting om både beitedyr og rovvilt. Rovviltforskriften sier at i region 8 skal det være 10 ynglinger av gaupe – hvorav 4 i Finnmark, 10 ynglinger av jerv – hvorav 3 i Finnmark, og 6 ynglinger av bjørn. Kongeørnbestanden skal opprettholdes.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at rovviltet og dets genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at rovviltet finnes i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Rovviltforskriftens føring er at rovviltnemnda gjennom differensiert forvaltning skal oppnå dette ved å forvalte rovviltet på bestandsmålene. Differensiert forvaltning betyr at hensynet til beitenæringene og hensynet til rovviltartene skal vektlegges forskjellig i ulike deler av regionen. Rovviltnemnda skal ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser, også jf. naturmangfoldloven § 14, hvor det går frem at når samiske interesser berøres direkte, skal det innenfor rammen av bestandsmålene legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur.

Rovviltartene kan ivaretas på en annen måte, og bestandsmålene kan nås i et annet tempo enn hvis bestandsmålene hadde vært de eneste hensynene å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning. Forvaltningen må likevel skje på en slik måte at rovviltbestandene på sikt vil være på regionens mål. Dette opplever rovviltnemnda som krevende.

Nemnda ser at overlevelsen til gaupe og jerv i regionen i stor grad er basert på tamrein og sau. Vi ser at det å forvalte rovviltartene på bestandsmålene truer naturgrunnlaget for samisk kultur. Vi ser at vår forvaltning stedvis fører til at sauebruk blir lagt ned og at godt beiteland gror igjen, at kulturlandskap og arter som er knyttet til dette forsvinner. Dette er ytterligere aktualisert av den geopolitiske situasjonen, hvor Hurdalsplattformen svarer med et mål om 50 prosent norsk selvforsyning. Vi ser at klimaendringer allerede påvirker reinbeiter og reinflytting. Vi ser at stadig nye arealinngrep, utmarksbasert næringsliv og ferdsel i naturen beslaglegger arealer både fra beitedyr og rovvilt.

Vi ser femåringens små hender som stryker pelsen på den nyfødte reinkalven, som for litt siden var så full av liv. Vi ser avmakten, fortvilelsen og frustrasjonen hos foreldrene som opplever at klør fra oven punkterer grunnlaget for deres identitet, og for alt de vil gi videre til femåringen.

Rovviltartene og naturen de er en del av har en verdi i seg selv, også utover nytteverdien for mennesker. For mange mennesker er rovviltet symboler for intakt natur, som det har en verdi å kunne oppleve, eller bare vite at finnes. Naturmangfoldet har aldri før vært under større press, enten en ser det lokalt eller internasjonalt. Om ikke vi i Norge skal kunne ivareta levedyktige rovviltbestander, hvordan kan vi da forvente at andre skal ivareta naturen som pumper næring, luft og vann i våre egne årer?

Rovviltnemnda skal ikke svare på dette spørsmålet. Vår myndighet er detaljregulert gjennom rovviltforskriften som er hjemlet i naturmangfoldloven. Dette er lovgivers, altså Stortingets, beste svar på alle de uforenlige hensyn som skal ivaretas i norsk rovviltforvaltning.

Rovviltnemnda selv og rovviltnemndas medlemmer er politiske aktører som fremmer sitt politiske syn. Likevel, inntil noe annet er bestemt, skal rovviltnemnda i vår forvaltning forholde oss til rovviltforskriften som sier nøyaktig hvor mye rovvilt vi skal registrere innenfor regionen. Den sier også hvordan vi skal registrere og telle rovviltet. Det er vår oppgave at de registrerte rovviltbestandene på sikt ligger på bestandsmålet. Med den forutsetningen skal vi gjennom differensiert forvaltning og prioritering av midler til forebyggende og konfliktdependende tiltak samt anbefalinger om bruk av landbrukspolitiske og reindriftspolitiske virkemidler minimalisere tap av beitedyr. Med disse virkemidlene skal vi også redusere konflikter med utspring i beitedyr og rovvilt.

Lover og forskrifter

De mest sentrale lovene for rovviltforvaltningen er [naturmangfoldloven](#) og [viltloven](#). [rovviltforskriften](#) gir de konkrete rammene og virkemidlene. Også andre lover og forskrifter er av betydning, noen viktige er nevnt under.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven omfatter forvaltningen av all natur og alle som kan ta avgjørelser som kan ha konsekvenser for naturen, inkludert rovvilt. Det er denne loven som legger føringer for de øvrige lovene og forskriftene som omhandler rovvilt, deriblant viltloven og rovviltforskriften.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at rovviltet og dets genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at rovviltet finnes i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder.

Forvaltningsmålene og fastsatte bestandsmål ble fremmet gjennom [St.mld nr.15 \(2003-2004\) Rovdyr i norsk natur](#) og Stortingets rovviltforlik fra 16. juni 2011.

§ 8 handler om kunnskapsgrunnlaget som skal ligge til grunn for offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet. Beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand i tillegg til effekten av påvirkninger. I tillegg skal det legges vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk og samspill med naturen, deriblant samisk bruk, som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet. Ifølge naturmangfoldloven er det altså like viktig å innhente og bruke tradisjonell og/eller erfaringsbasert kunnskap i beslutningsgrunnlaget som det er å innhente og bruke vitenskapelig kunnskap.

I § 14 går det frem at når samiske interesser berøres direkte, skal det innenfor de rammene som gjelder, legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur. Dette betyr at

rovviltnemnda i sin forvaltning av rovviltet skal vektlegge andre viktige samfunnsinteresser, særlig hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur.

Kapittel 3 omhandler artsforvaltning, blant annet prinsipper for forvaltning og hjemmel for jakt (§ 16), lisensfelling (§ 18), skadefelling (§ 18) og nødverge (§ 17).

Viltloven

Viltloven regulerer alle viltlevende landpattedyr og fugler, amfibier og krypdyr. Lovens formål er at viltet og viltets leveområder skal forvaltes slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares. Innenfor denne rammen kan viltproduksjonen høstes til gode for landbruksnæring og friluftsliv.

Mange av bestemmelsene i den gamle viltloven ble opphevet og erstattet av naturmangfoldloven da den trådte i kraft. De konkrete høstningsvedtakene vedtas derimot fortsatt med hjemmel i viltloven innenfor rammene og prinsippene til naturmangfoldloven. Det betyr at viltloven regulerer når, hvor og hvordan det skal høstes mens naturmangfoldloven regulerer vilkårene og de hensyn som skal vektlegges ved avgjørelsen om høsting.

Rovviltforskriften

[Rovviltforskriften](#) gir de konkrete rammene for rovviltforvaltningen i Norge. Formålet med forskriften er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, ulv, bjørn og kongeørn. Innenfor den rammen skal forvaltningen også ivareta hensynet til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forskriften skal dessuten sikre en forvaltning som er forutsigbar og vektlegger lokal medvirkning.

Nasjonale bestandsmål for de ulike rovviltartene og også regionale bestandsmål for de ulike rovviltartene fordelt på forskjellige forvaltningsregioner er gitt i forskriften. Forskriften slår fast mandatet og oppgavene til de regionale rovviltnemndene og gir også føringer for forvaltningsplan, myndighetsforhold og jakt- og fellingsformer.

FKT – forskriften

[Forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdepende tiltak](#) har som mål at det blir iverksatt effektive forebyggende tiltak for å begrense de skadene rovvilt kan forårsake på produksjonsdyr i landbruket. I tillegg er formålet å stimulere til konfliktdepende tiltak for å begrense ulemper for lokalsamfunn og andre grupper. Målgruppen er foretak som driver med produksjonsdyr i landbruket (herunder reindrift), kommuner og lokalsamfunn. Lokale, regionale og landsdekkende organisasjoner og forskningsinstitusjoner kan også søke om tilskudd. Forskriften gir oversikt over tiltakstyper det kan søkes om og gis midler til, og informasjon om saksbehandling, blant annet hva det skal legges vekt på i søknaden.

Forskrift om erstatning for tap av husdyr og tamrein til rovvilt

[Forskrift om rovvilterstatning for husdyr](#) har som formål å erstatte dyreeiernes tap og følgekostnader når husdyr blir drept eller skadet av rovvilt. Forskriften skal også medvirke til å redusere tapene av husdyr på beite.

[Forskrift om erstatning av tamrein](#) har som formål og erstatte reindrifas tap og følgekostnader når tamrein blir drept eller skadet av rovvilt. Forskriften skal også medvirke til å redusere tapene av tamrein.

Begge forskriften setter vilkår for erstatning, samt bestemmelser om sannsynliggjøring av rovvilttap og beregning av erstatning.

Lov om dyrevelferd

[Lov om dyrevelferd](#) berører også rovviltforvaltningen i Norge. Formålet med loven er å fremme god dyrevelferd og respekt for dyr og omhandler alle dyr. Loven gjelder derfor både rovvilt og beitedyr. Loven gir bestemmelser om både dyrehold og jakt.

Bestandsmål

Stortinget har fastsatt mål om hvor mange årlige ynglinger vi skal ha av hver rovviltart og hvor mange hekkende kongeørnpar vi skal ha. De nasjonale bestandsmålene er fordelt på de ulike rovviltregionene.

For region 8, Troms og Finnmark er bestandsmålene: 10 ynglinger av gaupe – hvorav 4 i Finnmark, 10 ynglinger av jerv – hvorav 3 i Finnmark, 6 ungekull av brunbjørn.

Roller i den regionale rovviltforvaltningen

Stortinget har fordelt myndigheter og oppgaver i rovviltforvaltningen til ulike instanser:

Rovviltnemnda (rovviltnemnd.no)

- Har ansvaret for at bestandene av rovvilt opprettholdes på det nivået Stortinget har fastsatt.
- Har ansvaret for å utarbeide en forvaltningsplan for rovvilt innen sin region hvor de setter av forvaltningsområder for rovvilt.
- Har myndighet til å fastsette kvoter for skadefelling og lisensfelling på ulv, brunbjørn og jerv, samt skadefelling og kvotejakt på gaupe, dersom bestandsmålene er nådd.

Statsforvalteren (statsforvalteren.no)

- Har en rådgivende funksjon overfor rovviltnemndene i tillegg til å være sekretariat.
- Har ansvaret for å behandle enkeltsøknader om FKT-tiltak, erstatning for tap av husdyr og tamrein, skadefelling og søknader om utsetting av jervebås.
- Har det administrative ansvaret for jakt og felling av rovvilt i fylket.

Miljødirektoratet (miljodirektoratet.no)

- Har ansvaret for rovviltforvaltningen på nasjonalt nivå med blant annet saksbehandling etter naturmangfoldloven og viltloven, innhenting av kunnskap gjennom finansiering av forskningsprosjekter og formidling av kunnskap og informasjon.
- Er klageinstans å vedta fattet av statsforvaltere.
- Gir faglige råd til departementet.
- Statens naturoppsyn (SNO) er Miljødirektoratets feltorgan og utfører alt feltarbeid knyttet til rovvilt, blant annet sporing og skadedokumentasjon.

Klima- og miljødepartementet (regjeringen.no)

- Overordnet myndighet i rovviltforvaltningen.

Kommunene

- Administrerer skadefellingslag.
- Skal varsle om skadet rovvilt.

- Skal bidra med praktisk bistand knyttet til arbeidet med forebyggende tiltak mot rovviltskader.

Mattilsynet (mattilsynet.no)

- Forvalter lovverket knyttet til dyrevelferd, dyrevern, husdyravl, matproduksjon og mattrygghet og har ansvaret for å se at forskriftene følges.
- Kan pålegge dyreholder å gjennomføre tiltak for å redusere dyrelidelse og kan i konkrete tapstilfeller hjemmel til å fatte nødvendige tiltak.

Felling av rovvilt

Felling av rovvilt skal være et unntak og kan kun tillates hvis bestandens overlevelse ikke trues av fellingen og det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning. Fellingen skal ha til hensikt å avverge skade eller på en annen måte ivareta offentlige interesser av vesentlig betydning.

Rovviltnemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for felling og kvote for jakt når bestanden av brunbjørn, jerv eller gaupe ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen. For brunbjørn baseres myndigheten på dokumenterte data om siste års ynglinger, mens det for jerv og gaupe baseres på gjennomsnittet de tre siste årene. Miljødirektoratet kan fatte vedtak om felling eller jakt når bestanden ligger under bestandsmål. Statsforvalteren avgjør søknader om skadefellingstillatelser på kongeørn.

Kvotejakt

Kvotejakt er ordinær jakt på et bestemt antall individ av en viltart med hjemmel i naturmangfoldloven (§16) og viltloven (§9), og det er offentlige myndigheter som fastsetter kvoten. Gaupe er den eneste av rovviltartene som reguleres gjennom kvotejakt, fordi den ikke har et like strengt vern som de andre artene.

Lisensfelling

Jerv, brunbjørn og også ulv har et strengere vern enn gaupa og kan derfor ikke forvaltes gjennom kvotejakt. Lisensfelling er en ordning hvor ansvarlig myndighet fastsetter kravene. Jegerne som vil delta må registreres som lisensjegere i jegerregisteret og fellingen er hjemlet i en unntaksbestemmelse i naturmangfoldloven. Fellingstypen brukes for å regulere bestandens størrelse og utbredelse utenfor forvaltningsområdene.

Skadefelling

Skadefelling brukes for å forebygge skader. I akutte situasjoner kan dette også brukes til å forhindre mulige skader på husdyr og tamrein eller å stanse pågående skade. Skadefelling skal kun brukes mot enkelte individer og innenfor avgrensede områder.

Miljødirektoratet og statsforvalter behandler søknader og gir tillatelse til skadefelling, etter gitte kriterier. De kan også beslutte skadefelling etter egen vurdering. Kommunale skadefellingslag utfører de fleste skadefellinger.

Miljødirektoratet kan gjennomføre ekstraordinære uttak. For eksempel hiuttak av jerv eller skadefelling av bjørn om våren.

Kunnskapsgrunnlaget bak forvaltningsplanen

- Troms og Finnmark som område.
  - Geografi
  - klima
  - næringer
  - sau og reindrift
- Bestandsstatus og – utvikling
  - Beitestatus og utvikling
    - Klimaendringer
    - Beitekrise, låste beiter
  - Utfordringer
    - arealinngrep
- Tradisjonell kunnskap

Målsetting

Rovviltnemnda vil forvalte gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn presist på regionens bestandsmål. Bestandsmålene skal oppnås i A-områdene. I B-områdene tillates det ikke at rovvilt etablerer seg. Hensynet til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser skal ivaretas på best mulig måte.

Delmål

1. Tillit og samarbeid mellom næring og forvaltning
2. Pålitelig bestandsberegning
3. Effektivt uttak av rovvilt som representerer et skadepotensial i B-områdene
4. Minimere tap av reinkalv
5. Forutsigbarhet og lokal medvirkning i rovviltforvaltninga
6. Regional rovviltforvaltning basert på vitenskapelig og tradisjonell kunnskap
7. Lett tilgjengelig informasjon om økonomiske virkemidler
8. Rovviltnemnda skal være en tankesmie for forbedring innenfor vedtatt nasjonal rovviltpolitikk

Strategier

Strategiene beskriver kort hvordan vi som rovviltnemnd skal jobbe for å nå delmålene, som sammen skal oppfylle kompromisset den overordnede målsettingen er.

1. Tillit og samarbeid mellom næring og forvaltning

Prosjekt Næring og rovvilt

På møtet i styringsgruppa for prosjektet *Næring og rovvilt i Finnmark* den 14.4.2023 ble det vedtatt videreføring av prosjektet for en ny periode på minimum tre år. Virkeområdet ble delvis utvidet til hele regionen, dette gjelder spesielt for aktiviteter rettet mot skadefelling. For øvrige aktiviteter og målgrupper skal miljøer i Troms inkluderes når kapasitet, ved begrenset kapasitet prioriteres Finnmark.

Rovviltnemnda ser det vil være et vedvarende behov for å gjøre den jobben som prosjektet gjør for å skape tillit og samarbeid mellom Næring og forvaltning. Rovviltnemnda vil arbeide for å gjøre dette til en fast stilling som finansieres utenom den ordinære FKT-tildelingen.

Erfaringsbasert kunnskap i rovviltforvaltninga

Rovviltnemnda ønsker å opprette en stilling for å jobbe med implementering av tradisjonell kunnskap. Naturmangfoldloven § 8 har krav til at tradisjonell kunnskap blir brukt i forvaltninga. Det er en nasjonal oppgave å utvikle gode metoder for bruk av tradisjonell kunnskap. Gjennom arbeidet med rullering av forvaltningsplanen har regionen samlet mye kompetanse om temaet, kompetansen har knutepunkt i prosjektet Næring og rovvilt, som er lokalisert på Stabburnes. Rovviltnemnda ser det derfor som en meget god løsning å legge en stilling for implementering av tradisjonell kunnskap til Stabburnes, slik at det på Stabburnes blir et fagmiljø for samhandling mellom beitenæring og rovviltforvaltning.

Rovviltnemndsmøtene – arena for kunnskapsutveksling og dialog

Rovviltnemndsmøtene skal være åpne for de som ønsker å delta. Rovviltnemnda vil bruke møtene aktivt for å formidle kunnskap, både vitenskapelig og erfaringsbasert. Her skal næring, forskning, forvaltning og andre interessenter i rovviltforvaltninga få mulighet til, og oppfordres til å legge frem sin kunnskap og sine syn.

Samarbeid

Rovviltnemnda vil gjennom prioritering av midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak stimulere til samarbeid både innen og mellom beitenæringene og med forskning og forvaltning. Nemnda vil bidra til å styrke samarbeidet med våre naboland og med region 7 om den grenseoverskridende reindrifta og om bestandsregistreringer av rovvilt.

2. Pålitelig bestandsberegning

Rovviltnemnda mener det er et nasjonalt ansvar å ha en best mulig registrering av rovviltbestandene, slik at bestandstallene er pålitelige. Rovviltnemnda mener rovviltregistreringene må bli bedre. Det må gis tydelig informasjon om hvordan rovvilt registreres og telles når rovvilt også bruker naboland.

Samtidig vil rovviltnemnda ved bruk av FKT-midler stimulere publikum til å bidra i bestandsregistrering av rovvilt.

Registreringsarbeidet er så viktig at der rovviltnemnda mener nasjonale tiltak for registrering ikke er tilfredsstillende, så vil rovviltnemnda fortsatt vurdere bruk av FKT-midler til prosjekter for bedre registrering, men da med mål om at disse på sikt skal støttes nasjonalt.

Rovviltnemnda vil spre kunnskap om registreringsmetodene som brukes, og om deres styrker og svakheter. Rovviltnemnda skal være en aktiv pådriver for bedre registrering.

3. Effektivt uttak av rovvilt som representerer et skadapotensial i B-områdene

Rovviltnemnda vil gjennom prioritering av FKT-midler, samt vedtak om rovviltforvaltning føre en tydelig differensiert forvaltning. Rovviltnemnda vil fortsette satsningen på godt rustede skadefellingslag.

4. Minimere tap av reinkalv

På våren føder reinsimla en kalv. Kalven bærer den samiske reindrifskulturen inn i framtida. Rovviltnemnda vil føre en forvaltning som gir kalven de beste forutsetninger innenfor det todelte målet om både beitedyr og rovvilt.

5. Forutsigbarhet og lokal medvirkning i rovviltforvaltninga

For å gi bedre forutsigbarhet og mer lokal innflytelse, vil rovviltnemnda stimulere og oppfordre til styrket dialog mellom aktørene innen «næring – politikk – forskning – forvaltning». Rovviltnemnda vil søke en tett dialog med næringene og med andre interessenter. Arenaer for å møtes, og for å utveksle kunnskap og erfaringer blir viktig.

6. Regional rovviltforvaltning basert på vitenskapelig og tradisjonell kunnskap

Rovviltnemnda vil støtte forebyggende tiltak med best mulig effekt. For å kunne ha beiteprioriterte områder uten etablerte rovviltbestander må de rovviltprioriterte områdene være store nok til at bestandsmålene kan nåes og opprettholdes i dem. Rovviltnemnda skal legge til rette for effektivt uttak av rovvilt som i situasjon eller predatoradferd utgjør forhøyet skaderisiko. Samtidig skal en forsøke å unngå felling av rovviltindivider som har lavere predasjonstakt på tamme beitedyr.

Rovviltnemnda vil stimulere til en kunnskapsbasert forvaltning der næringenes erfaringsbaserte kunnskap og den vitenskapelige kunnskapen forsterker hverandres bidrag til å nå den todelte målsettingen i rovviltforvaltningen. Vi vil legge til rette for at næringas erfaringsbaserte kunnskap blir anvendt i forskning, politiske beslutninger og forvaltning.

7. Lett tilgjengelig informasjon om økonomiske virkemidler

- Rovviltnemndas nettside skal gi oppdatert informasjon om ulike økonomiske virkemidler i rovviltforvaltninga, om søknadsfrister for de ulike ordningene og om hvilken rapportering som kreves.

8. Rovviltnemnda skal være en tankesmie for forbedring innenfor vedtatt nasjonal rovviltpolitikk

Rovviltnemnda består av politikere som utgjør et forvaltningsorgan. Rovviltnemnda representerer regionen. Rovviltnemnda er tett på forskning, øvrig rovviltforvaltning, beitenæringene samt andre aktører og interessenter i rovviltforvaltninga. Rovviltnemndas møter samler alle disse aktørene til erfaringsutveksling. Dette gir rovviltnemnda et godt bilde av kompleksiteten innen fagfeltet rovvilt, beitedyr og samfunn.

Virkemidler

Arealdifferensiert forvaltning og prioritering av midler til forebyggende og konfliktdepende tiltak er foruten samarbeid, dialog og kunnskapsutveksling, de viktigste virkemidlene rovviltnemnda har i vår verktøykasse. Med disse virkemidlene skal vi nå delmålene og da også vår målsetting.

Arealdifferensiert forvaltning

En av de vanskeligste, og viktigste oppgavene rovviltnemnda har, er å avgjøre i hvilke områder den enkelte rovviltart skal ha prioritet framfor beitedyr. Når et område er A-område for en rovviltart betyr dette at beitenæringen i området skal gjøre tilpasninger for å hindre tap av beitedyr til rovviltarten. Motsatt, når et område er B-område for en rovviltart, skal ikke rovviltarten representere et skadepotensial for beitenæringen. Det skal heller ikke være rovvilt som representerer et skadepotensial i kalvingsområder for tamrein.

Store deler av regionene er kalvingsområder for tamrein. For at bestandsmålene skal kunne nås innen A-områdene kommer ikke nemnda utenom å legge deler av A-områdene i områder hvor rein kalver. Uttak av rovvilt som skal skje innen A-områdene, prioriteres til kalvingsområder og til tiden før kalvingen starter.

Å sette forvaltningsgrenser for rovvilt berører mennesker som har sitt virke, sitt livsgrunnlag i regionen. Forvaltningsgrensene berører de mennesker som bor i distriktene, og de som ferdes i utmarka. Forvaltningsgrensene berører beitedyr og rovvilt og slik også økosystemene og naturen i regionen.

Bestandsmål for bjørn

Antall ynglinger beregnet ved hjelp av Bischof & Swenson sin bjørnekullsimuleringsmodell sier hvor nær bestandsmålet regionen er. Det er når denne modellen simulerer seks ynglinger i regionen at bestandsmålet er nådd. Modellen gir et godt bilde på utviklingen i bjørnebestanden, men det er kanskje lettere å se den som en indeks, enn som en faktisk beregning av antall ynglinger det enkelte år.

Modellen tar utgangspunkt i hunnbjørner det er samlet DNA fra det enkelte år. Den bruker data fra det skandinaviske bjørneprosjektet om alderssammensetning og hvor ofte binner i ulike aldre får unger, samt om størrelsen på binneres hjemmeområder. Basert på hvor det er funnet DNA fra bjørnen det enkelte år, simuleres et hjemmeområde for bjørnen. Hvor mange prosent av det simulerte hjemmeområdet som er i Norge avgjør binnas bidrag til oppnåelsen av bestandsmålet.

Dette betyr at binner registrert nærme grensen kan telle som ca. 50 prosent «norske», og at der Norge utgjør en arm inn i naboland, som i Pasvik, kan en registrering telle som godt under 50 prosent «norsk». Kun prøver samlet i Norge inngår i modellen. I region 8 ble det i 2021 samlet DNA fra 33 hunnbjørner, ut fra disse ble det simulert 2,9 ynglinger, det tilsvarer 11,4 hunnbjørner per simulerte yngling. Om vi hadde visst at 10 av disse binner kom ut med unger som for første gang så dagslys våren 2021, eller om vi hadde visst at ingen av disse 33 hunnbjørnene fikk unger i 2021, så hadde ikke det rokket ved at bidraget til bestandsmålet på 6 var 2,9.

Forvaltningsgrense bjørn

Fordeling av ynglemål mellom områder

Rovviltnemnda vil videreføre fordelingen av ynglemål mellom områder. Det skal være én beregnet yngling i Troms, tre beregnede ynglinger i Karasjok og Kautokeino og to beregnede ynglinger i Sør-

Varanger.

Bebyggde områder

I det nye forslaget til forvaltningssoner for bjørn har rovviltnemnda ikke lagt vekt på å legge A-områdene utenfor bebygde områder. Det er uansett ikke aktuelt å felle bjørn fordi den er i nærheten av bebyggelse. Har bjørnen uønsket adferd, og Miljødirektoratet vurderer å bruke SNO til felling for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn, er det ikke relevant om området er A- eller B-område.

Endring i A-området i Pasvik

I Pasvik endrer rovviltnemnda sonen slik at den i mindre grad overlapper med kalvingsland, og samtidig får et mer naturlig skille mot beiteområder for sau i Neiden.

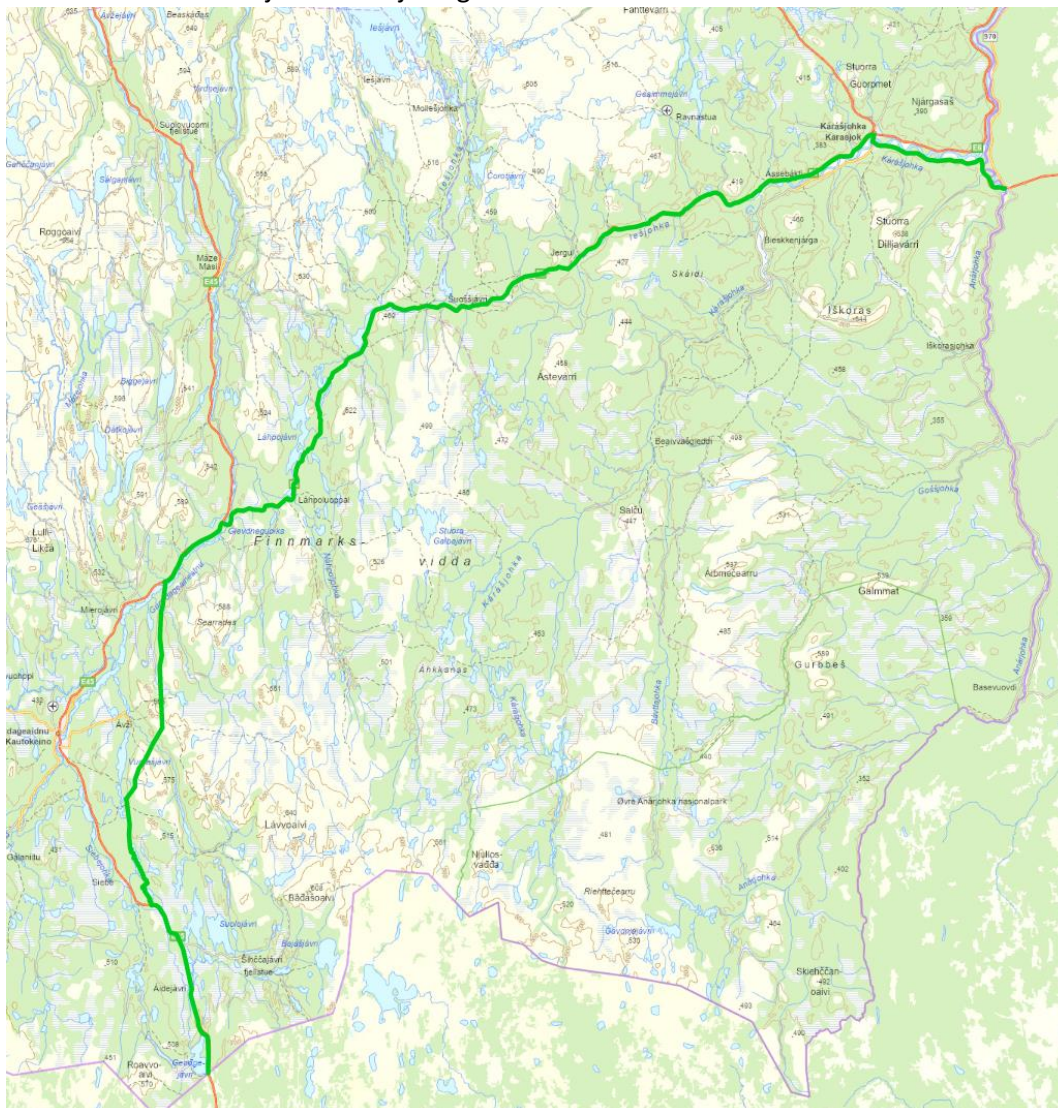
Utvidelse av A-området i Karasjok

Rovviltnemnda utvider A-sonen nord til riksvei 92.

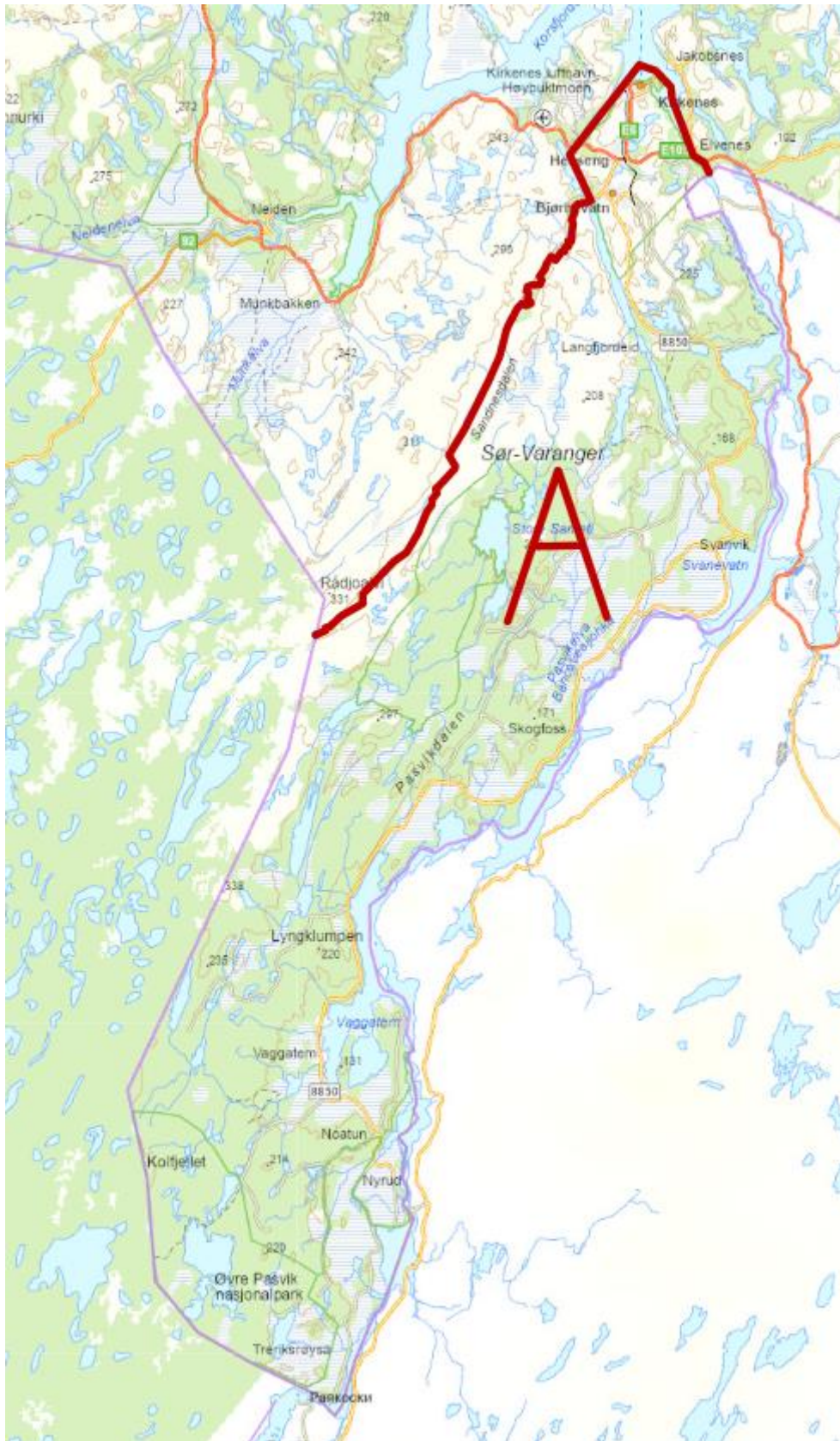
A-området i Troms

Rovviltnemnda gjør ingen endringer på dagens A-sone i Troms.

Viser A-området for bjørn i Karasjok og Kautokeino:

Viser A-området for bjørn i Sør-Varanger:

Vurdering jerv

Rovviltnemndas erfaring er at jerv og sau bør være skilt i størst mulig grad. Rovviltnemnda har også tenkt at det er viktig å skjerme områder med mye rein på vinterbeite fra jerv, at dette er vel så viktig som å unngå jerv i kalvingsområder for rein. Med denne tilnærmingen har jervesonen blitt presset sammen mellom kystnære sauebeiter og innlands vinterbeiter for rein. I tillegg til å spise beitedyr som den dreper, spiser jerven også åtsler og annet vilt. Rovviltnemnda forventer det vil ha en forebyggende effekt å ha et begrenset A-område hvor jerven kan yngle i de områdene den forventes å gjøre minst skade og forstyrrelse på beitedyr. Da vil den hente en større del av sitt matbehov uten å drepe eller forstyrre sau eller rein.

Vurdering gaupe

Rovviltnemnda erfarer at soneforvaltningen på gaupe ikke fungerer. Det er hele tiden gauper som utgjør et skadepotensial på sau og rein i B-området for gaupe. Det er ikke mulig å forene effektivt uttak av disse med at bestandsmålet for gaupe skal nåes på sikt. Samtidig er det per i dag et krav at gaupeforvaltningen skal være differensiert.

Rovviltnemnda prioriterer forutsigbarhet og gjør ingen endringer på forvaltningssonen for gaupe.

Forebyggende og konfliktdempende tiltak i rovviltforvaltningen

Rammen for midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak kap. 1420 post 73 foreslås årlig i proposisjon til Stortinget, og vedtas i statsbudsjettet. Klima- og miljødepartementet delegerer til Miljødirektoratet å fordele hoveddelen av midlene mellom rovviltnemndene. Miljødirektoratet har mulighet til å beholde noe midler sentralt for bruk i ekstraordinære situasjoner.

Det er forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak, med kommentarer, som setter rammene for hva midlene skal brukes til. Rovviltnemnda har ingen andre midler enn de FKT-midlene som årlig blir tildelt.

FKT-året

Fristen for å søke om ordinære FKT-midler er 15. januar. Statsforvalteren har anledning til å utsette denne fristen. Når fristen for å levere søknad om ordinære FKT-midler har gått ut, så sammenstiller Statsforvalteren alle søknadene, og systematiserer hva det er søkt om støtte til. I siste halvdel av februar sender Miljødirektoratet brev om planleggingsrammer for regionale rovviltnemnder. Disse viser hvilke summer nemnda får disponible til FKT, til tjenestekjøp, og til drift av nemnder og sekretariat.

Ut fra planleggingsrammene, føringer i rovviltnemndas forvaltningsplan, FKT-forskriften og rovviltnemndas signaler om prioriteringer, så skriver Statsforvalteren en saksfremstilling for rovviltnemnda, hvor det foreslås hva midlene skal prioriteres til.

I starten av mars har rovviltnemnda et møte der prioriteringer for bruk av FKT-midler vedtas. Fra FKT-midlene må nemnda også sette av midler til godtgjørelse i forbindelse med skadefelling og til akutte tapssituasjoner til rovvilt. Når møteprotokollen er godkjent av nemndas medlemmer begynner

Statsforvalteren å skrive svar på søknadene.

Svar på søknadene kommer da ut fra midten av mars, og alle svar kan forventes å være ute første halvdel av april. I svarbrevene er det enten avslag eller et tilsagn. Er det tilsagn så er det også en akseptfrist. Tilsagnene skal aksepteres i Elektronisk søknadssenter. Etter gjennomført tiltak er det et vilkår for utbetaling at gjennomføringen rapporteres i Elektronisk søknadssenter innen en fastsatt frist. Vedlagt rapporten skal det ligge dokumentasjon for kostnadene ved tiltaket. Når rapportering er levert og Statsforvalteren har undersøkt og godkjent denne så legges tilskuddet til utbetaling.

Rapporteringsfrist

Rapporteringsfristen tilpasses tiltaket som omsøkes, slik at tiltak som gjøres på høsten har en senere rapporteringsfrist. For å rekke kontroll og utbetaling av tilskudd før årsslutt er Statsforvalteren avhengig av at hoveddelen av rapporteringer kommer inn så tidlig som mulig på sommeren/høsten. En viss andel av rapporteringene er det mulig å kontrollere og utbetale i november. Det bør oppgis i søknaden når rapportering kan leveres. For å rekke kontroll, utbetaling samt oversikt i egne regnskaper kan ikke Statsforvalteren ha senere rapporteringsfrist enn 15. november. Tildelte FKT-midler som ikke er benyttet skal tilbakeføres til Miljødirektoratet. For at Statsforvalteren skal ha mulighet til å omdisponere ubrukte midler til andre tiltak bør flest mulig rapportere tidlig på høsten.

Om det ikke er mulig å rapportere før 15. november, er det en mulighet å søke etterskuddsvis. Det kan søkes støtte til tiltak i perioden 15.11–15.4, men da vil svar på søknaden komme etter at tiltaket er gjennomført, slik at det da alltid vil være en risiko for at tiltaket ikke støttes og en usikkerhet i hvor mye som eventuelt gis i støtte.

Kriterier for tildeling av FKT-midler

FKT-forskriften har føringer for hvilke tiltak som kan støttes og for hvordan det skal rapporteres. I tillegg til vilkårene i forskriften setter rovviltnemnda her ytterligere vilkår som skal sikre bedre måloppnåelse.

Krav til forskningsprosjekter

For forskningsrettede prosjekter setter rovviltnemnda krav til at anerkjent metodikk blir benyttet, og at det brukes kontrollområder eller et før/etter-design i prosjekter av en slik art at dette kan gi sikrere kunnskap. Større forskningsprosjekter av nasjonal betydning bør finansieres via andre finansieringsordninger.

Krav til implementering av tradisjonell kunnskap i forskningsprosjekter

Forsknings- og utviklingsarbeider samt overvåkningsarbeid kan ikke tildeles FKT-midler uten at de i søknaden har vist hvordan de vil involvere de berørte næringene både under planlegging, formulering av problemstillinger og planlegging og gjennomføring av eventuelle feltforsøk, samt når resultatene skal analyseres.

Det er et vilkår for utbetaling av midler at søker i rapporten har vist hvordan kravet er oppfylt. Når prosjektet for erfaringsbasert kunnskap er i drift, skal alle aktuelle søknader og rapporter til vurdering og uttalelse hos prosjekt. Det ligger til prosjektet å i samarbeid med relevante fagmiljøer

utvikle kriterier for søknad og rapportering, som sikrer at kravene ivaretas.

Prioritering av midler til næringene

Potten med forebyggende midler er begrenset. Det innebærer at det normalt kreves en egenandel ved søknader som innebærer investeringer. På denne måten kan en sikre at flere brukere får støtte, og i tillegg at søker er motivert for å gjennomføre tiltaket. Størrelsen på egenandelen vil variere med omfang og type prosjekt.

Selv om det gjennom differensiering i størst mulig grad søkes å holde beitedyr og rovdyr atskilt i tid og rom, er dette vanskelig å få til. En ønsker ikke etablert bestand av rovvilt i forvaltningssone B, men det vil være streifdyr i disse områdene. Rein vil ha både vinterbeite, sommerbeite og kalvingsområder innenfor forvaltningssone A, hvor bestandsmålet for rovviltarten skal opprettholdes. Grensene mellom A- og B-områder er i prinsippet veiledende når det skal fordeles forebyggende midler. Bestandsmålene skal nås innenfor A-områdene, det er ønskelig at store deler av midlene blir satt inn hos de sauebrukene eller reinbeitedistriktene som ligger innenfor, eller nær A-områdene. Avhengig av tapssituasjonen i B-områdene vil det fortsatt være åpning for tildeling av midler her.

Rovviltnemnda vil særlig prioritere tiltak som styrker beitedyrberedskapen i randsonene til A-områdene (30–50 km). Eksempel på egnet tiltak er elektronisk beitedyrovrvåking, som kan bidra til at skadesituasjoner oppdages raskt, og effektive tapseforebyggende tiltak som for eksempel skadefelling eller akutt sinking kan settes inn.

FKT og kollektive interesser i reindrifta

Mottakere av FKT fra reindrifta bør representere en samlet siida, dersom omsøkt tiltak medfører endret områdebruk i form av eksempelvis kalving eller føring i gjerde.

Det vil kreve ekstra ressurser fra Statsforvalteren å vurdere om det enkelte omsøkte tiltak vil medføre endret områdebruk.

Prioritere FKT-midler til kommunalt administrerte skadefellingslag

Rovviltnemnda vil fortsette satsningen på de kommunalt administrerte skadefellingslagene. Dette innebærer å prioritere FKT-midler til kompetanseheving, materiell og trening av skadefellingspersonell. En slik satsning på disse lagene betyr også at det er disse som skal brukes ved fellingsoppdrag som Statsforvalteren gir. Skadefellingslagene skal dekke hele regionen, de skal ved behov kunne samarbeide om oppdrag, og det skal være et mål at de har personell som til sammen har god lokalkunnskap over hele regionen. Det skal søkes og finne hensiktsmessige løsninger for å knytte det beste hundeevipasjene til fellingslagene.

Helhetlig vurdering av effekten av tapseforebyggende tiltak

Tapsreducerende tiltak skal vurderes helhetlig geografisk og med hensyn til effekter på omkringliggende siidaer og beitelag, og hvordan man kan unngå at tiltakene overfører rovdyrtrykket til andre beitelag. Det skal stilles krav til samarbeid med, og internt i, beitenæringene ved tildelinger til skadeforebyggende tiltak og utprøving av slike.

En slik vurdering vil måtte bety en omfattende grovsiling av søknader, der mange får avslag. Det er fordi Statsforvalteren ikke har kapasitet til å gjøre slike vurderinger på ca. 500 ulike tiltak som det årlig omsøkes fra reindrifta. Videre vil det bety at det blir en snevrere eller ingen anledning til å selve velge tiltak i etterkant av at søknaden er levert.

Tradisjonell kunnskap i forvaltninga

Prosjektet for erfaringsbasert kunnskap skal videreformidle til forvaltninga informasjon om tilgjengelige kurs, konferanser og studietilbud som omhandler tradisjonell kunnskap relatert til beitenæring og utmarksforvaltning.

Prosjektet for erfaringsbasert kunnskap skal så langt det er kapasitet vurdere forvaltningas vedtak om fordeling av FKT-midler. Dette med tanke på om vedtakene legger vekt på tradisjonell kunnskap. Prosjektet skal forsøke å utvikle en enkel metode for hvordan forvaltninga kan sikre at tradisjonell kunnskap vektlegges i alle vedtak om FKT-midler.

Styrket beitedyrberedskap

Det er viktig å prioritere FKT-midler til tiltak som oppdager ekstraordinære tapssituasjoner, og videre til tiltak som gjør det mulig å sette inn effektive områdetilpassede tiltak dersom tapssituasjoner oppstår. Det bør prioriteres støtte til beredskapsplaner i kommuner, reinbeitedistrikt og beitelag.

Krav om godkjente kadaverhundekvipasjer

For å sikre best mulig effektivitet ved ordinære FKT-tiltak stiller rovviltnemnda krav til at kadaverhundekvipasjer skal være godkjente etter Norske Kadaverhunder sin godkjenningsordning for at tiltaket skal kunne få FKT-støtte.

Nasjonale standarder må følges

Statsforvalteren må følge opp og sikre at standardene for tidlig sanking, beredskapsareal, bruk av vokterhund samt oppsett og vedlikehold av rovviltavvisende gjerder følges.

Opplysninger om rovdyrobservasjoner og skadeomfang

Det er viktig at forvaltninga er så transparent som mulig om opplysninger om rovdyrobservasjoner og skadeomfang. Det kan indirekte redusere tap av dyr ved at en skadesituasjon oppdages raskt, og nødvendige tiltak settes inn. Ideelt burde Statsforvalteren fortløpende gitt alle beitebrukere informasjon når det ble registrert rovviltaktivitet i nærheten av deres beitedyr. Imidlertid har ikke Statsforvalteren oversikt over hvem som har beitedyr hvor til enhver tid. Med unntak av registrerte kongeørnreir og hilokaliteter for jerveynglinger er det aller meste av den rovviltaktiviteten som registreres, offentlig tilgjengelig.

Rovviltnemnda oppfordrer beitebrukere til aktivt å bruke rovbases.no for oppdateringer om beitedyr som dokumenteres tatt av rovvilt, og for observasjoner av rovvilt. Videre oppfordrer vi til å bruke skandobs.no for å se hvor det er gjort spor- eller synsobservasjoner av rovvilt. Bruk skandobs.no aktivt til selv å legge inn egne observasjoner. Rovviltnemnda oppfordrer beitelag og reinbeitedistrikt

til å lage egne rutiner for varsling av rovviltaktivitet. Det kan være del av en beredskapsplan som det også er mulig å søke om FKT-midler i støtte for å lage og drifte.

Bjørnen kan våkne før reinen er ute av vinterbeiteområdene

I Finnmark er A-områdene for bjørn i viktige vinterbeiteområder for rein. Vi har de siste årene sett noen eksempler på at bjørn som er tidlig ute av hiet har forstyrret rein like før og under flytting. Klimaendringer kan gjøre at bjørner oftere forlater hiet tidlig, og at det blir større hyppighet av slike møter. Forvaltninga må sammen med reinnæringa finne de beste løsningene for å minimere skadene, om dette skjer. Rovviltnemnda ønsker å sette av FKT-midler til dette formålet, og oppfordrer reindriftra å vurdere mulige tiltak, og eventuelt søke FKT-midler til dette.

Å leve med rovdyr

Rovviltnemnda vil iverksette et prosjekt der siidaer som får dokumentert familiegruppe av gaupe i sine kalvingsområder, og hvor disse ikke blir tatt ut før kalving, deler en fastsatt pott med midler til konfliktdependende og skadeforebyggende tiltak.

Rovviltnemnda ønsker at prosjektet Næring og rovvilt administrerer ordningen og søker rovviltnemnda om ordinære FKT-midler for å fordele dette på siidaer som har registrert familiegruppe av gaupe i sitt kalvingsland siste registreringsår (fra 1. oktober og ut februar). For å delta må siidaen innen 1. august leverer sitt krav til prosjektet Næring og rovvilt. Ved kravet skal det ligge et kart som viser detaljert hvor siidaen hadde sitt kalvingsland inneværende år. Næring og rovvilt gjør utbetalinger til siidaene og rapporterer på vanlig måte i Elektronisk søknadssenter.

Dette kan være et bedre alternativ enn å gi forebyggende midler, som i forhold til gaupetap har den motsatte effekten av hva en ønsker. Motsatt effekt for mennesker som må bruke mer tid på fôring og gjeting. Motsatt effekt for reinen som blir mer stresset av tiltaket i seg selv, men også som en konsekvens av at den er mer samlet når gaupa likevel angriper. Motsatt effekt for gaupa som får en vanskeligere jakt, og blir forstyrret så den må drepe flere rein.

Samarbeid med naboland og rovviltregion 7

Samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8

Rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 har inngått følgende avtale om kvotejakt på gaupe, lisensfelling av jerv, samt kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv:

1. Ved fastsetting av:

- o kvote for jakt på gaupe,
- o kvote for lisensfelling av jerv,
- o kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv

i grenseområdene mellom Nordland og Troms, skal følgende område i Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms:

Fastlandsdelen av Tjeldsund kommune, hele Evenes kommune og den delen av Narvik kommune som ligger nord for Rombaken (fra Rombaksbotn går grensa for området i Norddalen opp til Ofotbanen og langs Ofotbanen til svenskegrensa).

2. Kvotevedtak i dette området fastsettes av rovviltnemnda i Troms, som en del av fellingsområdene på Troms-sida av grenseområdet.

3. Sekretariatet for rovviltnemnda i region 8 skal ved utarbeidelse av saksframlegg for fastsetting av kvoter, legge vekt på:

- o bestandssituasjonen for de aktuelle artene i området,
- o fastsatt bestandsmål for de aktuelle artene i Nordland,
- o føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland
- o tapssituasjonen for sau og rein i området

4. Rovviltnemnda i region 7 skal gis anledning å komme med merknader til saken før det fattes vedtak om slike kvoter.

5. Kvotejakt og lisensfelling i dette området administreres av Fylkesmannen i Troms. Søknader om skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn i dette området skal behandles av Fylkesmannen i Troms i nært samarbeid med Fylkesmannen i Nordland.

6. I de tilfeller der Direktoratet for naturforvaltning har myndigheten til å fastsette slike kvoter i en eller begge rovviltregionene, oppfordres det til at DN fatter vedtak i samsvar med denne avtalen. Det legges til grunn at rovviltnemnda i region 8 kan fatte vedtak om kvoter i det aktuelle området i Nordland også i tilfeller hvor myndigheten til å fastsette slike kvoter i region 7 er tillagt DN.

7. Denne avtalen gjelder for perioden 6.9.2012–1.6.2015. Ved avtalens utløp skal det vurderes evt. videreføring av tilsvarende samarbeid. Avtalen kan oppheves umiddelbart dersom en av nemndene ønsker dette.

På møte for rovviltnemnda i region 8 den 21.1.2015, sak 4/15 om samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8 ble det vedtatt at avtalen videreføres inntil en av partene sier den opp. Rovviltnemnda i region 7 vedtok på sitt møte den 20.5.2015 i sak 10/2015 videreføring av avtalen inntil en av partene sier den opp.

Utdypende om samarbeidsavtale mellom region 7 og region 8

Rovviltnemnda ønsker å oppklare at samarbeidsavtalen med region 7 ikke rører ved bestandsmålene for de ulike regionene, den rører heller ikke ved regiongrensen når en beregner hvor mange ynglinger en har i de ulike regionene. Samarbeidsavtalen gir rovviltnemnda i region 8 myndighet til å fatte vedtak om kvote for et område nord i Nordland, når rovviltnemnda gjør dette ser den til bestandssituasjonen for rovviltet i området, fastsatt bestandsmål for rovviltet i Nordland, føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland og til tapssituasjonen for sau og rein i området. Rovviltregistreringer i samarbeidsområdet regnes ikke inn i antall ynglinger i region 8, de telles fortsatt inn i antall ynglinger i region 7. Det nye er at kvoten administreres fra region 8, avgang belastes kvoten for region 8. En viktig årsak til denne ordningen er at det i dette området, i stor grad er de samme rovdyrene som bruker begge regionene, Rombaken–svenkegrensa er en mer naturlig forvaltningsgrense.

– Innstilling til vedtak –

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, jf. rovviltforskriften § 8 jf. §§ 1, 3 og 4 gir rovviltnemnda for region 8 Statsforvalteren en kvote på ni jerver for betinget skadefelling i perioden 1.6.2023–15.2.2024.

Vedtaket er fattet på grunnlag av at bestandsmålet for jerv i regionen er oppfylt, store tap av rein til jerv siste år, samt vitenskapelig- og forvaltningsbasert kunnskap om at et uttak av denne kvoten ikke vil true jerven sin overlevelse, eller genetiske mangfold innenfor naturlige utbredelsesområder i Troms og Finnmark.

Fellingstillatelse som gis av Statsforvalteren, skal om mulig gis til et kommunalt/interkommunalt fellingslag.

23/23 Kvote for betinget skadefelling av jerv 1.6.2023–15.2.2024

Saksfremstilling

Betingede skadefellingstillatelser

Betinget skadefelling er vedtak med hjemmel i naturmangfoldlovens § 18 om felling av bestemte individer knyttet til bestemte situasjonen, for å stanse eller forhindre skade på bufe eller tamrein. Fellingstillatelser avgrenses derfor i tid og rom. Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, mens regulering av bestandsstørrelsen i regelen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt.

Statsforvalteren kan av eget tiltak eller etter søknad, fatte vedtak om iverksetting av felling, innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltnemnda eller Miljødirektoratet. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan.

Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til:

- områdets betydning som beitemark
- skadenes omfang og utvikling
- potensialet for framtidige skader
- mulighetene for å gjennomføre forebyggende tiltak

En fellingstillatelse kan iverksettes i flere områder samtidig, forutsatt at nødvendig kommunikasjon er etablert for å hindre at det skytes flere individer enn vedtatt kvote.

Bestandsmål og myndighet til å fastsette kvote for betingede fellingstillatelser

Etter rovviltforskriften er landet delt inn i åtte forvaltningsregioner. Hver region har tilhørende nasjonale mål for ynglinger innenfor regionens grense. Troms og Finnmark utgjør region 8, med bestandsmål om ti ynglinger av jerv, hvorav tre ynglinger i Finnmark.

Når bestanden ligger over eller på de nasjonalt fastsatte målene for den enkelte region kan en rovviltnemnd, tildele kvote for betinget skadefelling til Statsforvalteren, for å forhindre skade på bufe eller tamrein. Vurdering av om nemnda har myndighet baseres på tall fra det nasjonale overvåkingsprogrammet. For jerv baseres det på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de siste tre årene. Kvoten for betinget skadefelling gjelder fra 1. juni til og med 15. februar. Etter at kvote for lisensfelling er vedtatt, vil dyr som felles på skadefelling belastes lisensfellingskvoten.

Samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8

Fylkesgrensa mot Nordland er ingen naturlig barriere for rovvilt. Rombaken er en mer naturlig grense, derfor har rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 inngått en samarbeidsavtale:

Rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 har inngått følgende avtale om kvotejakt på gaupe, lisensfelling av jerv, samt kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv:

1. Ved fastsetting av:
  - kvote for jakt på gaupe,
  - kvote for lisensfelling av jerv,
  - kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv

i grenseområdene mellom Nordland og Troms, skal følgende område i Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms:

Fastlandsdelen av Tjeldsund kommune, hele Evenes kommune og den delen av Narvik kommune som ligger nord for Rombaken (fra Rombaksbotn går grensa for området i Norddalen opp til Ofotbanen og langs Ofotbanen til svenskegrensa).

2. Kvotevedtak i dette området fastsettes av rovviltnemnda i Troms, som en del av fellingsområdene på Troms-sida av grenseområdet.
3. Sekretariatet for rovviltnemnda i region 8 skal ved utarbeidelse av saksframlegg for fastsetting av kvoter, legge vekt på:
  - bestandssituasjonen for de aktuelle artene i området,
  - fastsatt bestandsmål for de aktuelle artene i Nordland,
  - føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland
  - tapssituasjonen for sau og rein i området
4. Rovviltnemnda i region 7 skal gis anledning å komme med merknader til saken før det fattes vedtak om slike kvoter.
5. Kvotejakt og lisensfelling i dette området administreres av Fylkesmannen i Troms. Søknader om skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn i dette området skal behandles av Fylkesmannen i Troms i nært samarbeid med Fylkesmannen i Nordland.
6. I de tilfeller der Direktoratet for naturforvaltning har myndigheten til å fastsette slike kvoter i en eller begge rovviltregionene, oppfordres det til at DN fatter vedtak i samsvar med denne avtalen. Det legges til grunn at rovviltnemnda i region 8 kan fatte vedtak om kvoter i det aktuelle området i Nordland også i tilfeller hvor myndigheten til å fastsette slike kvoter i

region 7 er tillagt DN.

7. Avtalen kan oppheves umiddelbart dersom en av nemndene ønsker dette.

Utdypende om samarbeidsavtale mellom region 7 og region 8

Rovviltnemnda ønsker å oppklare at samarbeidsavtalen med region 7 ikke rører ved bestandsmålene for de ulike regionene, den rører heller ikke ved regiongrensen når en beregner hvor mange ynglinger en har i de ulike regionene. Samarbeidsavtalen gir rovviltnemnda i region 8 myndighet til å fatte vedtak om kvote for et område nord i Nordland, når rovviltnemnda gjør dette ser den til bestandssituasjonen for jerv i området, fastsatt bestandsmål for jerv i Nordland, føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland og til tapssituasjonen for sau og rein i området. Jerveynglinger som registreres i samarbeidsområdet regnes ikke inn i antall ynglinger i region 8, de telles fortsatt inn i antall ynglinger i region 7. Det nye er at kvoten administreres fra region 8, skutte jerver belastes kvoten for region 8. En viktig årsak til denne ordningen er at det i dette området, i stor grad er de samme jervene som bruker begge regionene, Rombaken-svenskegrensa er en mer naturlig forvaltningsgrense.

Vurdering av kvote for skadefelling av jerv

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig jf. naturmangfoldloven § 8. Det er god kunnskap om jervebestanden i Skandinavia. Vi vil vise til: NINA rapport 2236 *DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2022*, Rovdatas rapport av 13.5.2022 *Bestandstatus gaupe, jerv, ulv og bjørn fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt*, til NINA Rapport 2179 *Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2022* samt til *Bestandsovervåking av jerv 2022 – Bestandstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 3 2022*. Videre vil vi vise til NINA Rapport 1200 *Gaupe og jerv i reinbeiteland*. Og vi viser til Rovbase for siste oppdateringer om registreringer og avgang av jerv.

De siste årene har den registrerte jervebestanden i region 8 ligget over bestandsmålet.

Bestandsmålet er et eksakt mål som det skal tilstrebes å ligge på. Gjennomsnittlig antall registrerte ynglinger over årene 2020–2022 er 13. Det var 18 ynglinger i 2020, 9 i 2021 og 12 i 2022. I 2022 ble det gjennomført ett hiuttak i regionen, dette i Finnmark. Per 2. mai 2023 er det på Rovdatas jerveteller dokumentert/antatt tre ynglinger i Finnmark, og fire ynglinger i Troms.

Bestandsestimat

I NINA rapport 2111, *DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2021* presenteres bestandsestimater for Norge og Sverige basert på en romlig fangst-gjenfangstmodell utviklet i RovQuantprosjektet. Her ble bestanden av jerv i Skandinavia estimert til å være mellom 1013 og 1126 individer i overvåkingssesongen 2021. Det er høy presisjon på beregningene, med relativt liten usikkerhet, som også gjelder på rovviltregionsnivå. Sammenligner man bestandsestimatene med anslagene fra ynglehitellingene er overenstemmelsen meget god. God overenstemmelse mellom de to metodiske tilnærmingene tyder på at vi har god oversikt over bestandsstørrelse og bestandsutvikling for jervebestanden i Skandinavia (NINA rapport 1956).

I region 8 ble det i 2022 funnet prøver fra 68 jerveindivider (midtpunkt) og bestandsberegningen for 2022 var 84 jerver i regionen og at det var 95 % sikkert at bestanden var mellom 75 og 96 jerver.

Estimatet er basert på romlig fangst- gjenfangst, av individer det er plukket skitprøver fra, altså ikke vevsprøver fra døde jerver, videre fungerer estimatet slik at jerver registrert nær grensen til

naboland eller naboregion ikke teller like mye som jerver registret lengre fra grensen. Gjennomsnittlig ble hvert registrerte individ representert med 4,2 fungerende prøver i Troms og med 3,9 fungerende prøver i Finnmark. Det må bemerkes at gjenfunnet ikke har en normalfordelingskurve, det blir funnet mange prøver av noen jerv og bare en prøve av andre.

Vurdering av bestandssituasjonen

I Finnmark har det i 2023 som i 2022 og i 2021 vært vanskelige registreringsforhold med mye vind. Det er dokumentert tre jerveynglinger per 2.5.2023.

I Troms har det i 2023 som i 2022 vært en dårlig sesong for jerveregistrering, og det er noe usikkerhet knyttet til hvor stor andel av ynglende tisper som er registrert, barmarkskontroller gjenstår.

Estimert bestand overvåkningssesongen 2022 er noe lavere enn foregående sesong. Ved uttak 2022/2023 var det en høy andel tisper, det var også å forvente da det estimeres at bestanden har mer enn dobbelt så mange hunner som hanner.

Genetisk variasjon

Analyser har vist at jerven i nord er genetisk forskjellig fra jerv lenger sør. Den genetiske variasjonen i Troms og Finnmark er relativt lav sammenlignet med mer jervetette områder i Sverige. Dette kan tyde på relativt lave bestander over tid her nord. I NINA rapport 498 fremgår det at det likevel er liten grunn til å bekymre seg over nivået av genetisk variasjon på sikt. Dette siden jerven i Finnmark og Nord-Finland hører til samme delbestand, og at immigranter fra Nord-Finland fra tid til annen potensielt vil kunne ta med seg nytt genetisk materiale fra den mer variable bestanden lenger sør i finsk Karelen.

Tap av sau og rein

I perioden 1.1.2020 til 1.5.2020 ble 106 undersøkte rein dokumentert eller antatt tatt av jerv i region 8. I samme periode i 2021 ble 59 undersøkte rein dokumentert eller antatt tatt av jerv, i samme periode 2022 var tallet 90, og i 2023 var det 95.

I perioden 21.3.2022–20.3.2023 ble 127 undersøkte rein og sau dokumentert eller antatt tatt av jerv, 120 av disse var rein. Dette var litt høyere enn dokumenterte tap enn den foregående sesongen, hvor totalt dokumenterte/antatte tap til jerv var 108, hvorav 107 av disse var rein. Vi bemerker at det er svært vanskelig å finne kadaver tatt av jerv, og spesielt vanskelig er det i sommersesongen.

I perioden angitt for 2022–2023 ble bare 7 av 120 rein funnet i perioden 1.6.2022–30.11.2022, fire av disse i november.

Kunnskapsgrunnlaget

Tradisjonell kunnskap om tap og ulemper jerv forårsaker for beitenæringene står ikke i motsetning til empirisk kunnskap som bidrar til en kvantifisering av omfanget av tap og ulemper. Tross usikkerhet om eksakt omfang, er det ingen tvil om at jerv kan være til betydelig ulempe for beitenæringer med sau og rein, det er den vesentligste årsaken til å vurdere skadefellingskvote, og er derfor vektet tungt. Statsforvalteren har vurdert beslutningsgrunnlaget jf. naturmangfoldloven § 8 som godt i denne saken.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at jerven og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at jerven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot naturgrunnlaget for samisk kultur jf.

naturmangfoldloven § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Naturmangfoldloven § 10 sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Sekretariatet mener den samlede påvirkningen på økosystemet, ved å regulere jervebestanden rundt nasjonale og regionale bestandsmål er vesentlig. Sekretariatets syn er at det gjennom rovviltforliket av 2011, hvor det nasjonale bestandsmålet for jerv opprettholdes på 39 årlige ynglinger, er foretatt en vurdering av økosystemets samlede belastning. Dette i lys av den todelte målsettingen om beitedyr og rovvilt.

Dersom beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til anvendelse. Beslutningsgrunnlaget blir vurdert som godt, føre-var-prinsippet blir dermed ikke tillagt vesentlig vekt.

Sekretariatet tilrår en kvote for betinget skadefelling i perioden 1.6–15.2. på ni jerver. Vi vurderer at bestanden hadde tålt en vesentlig høyere kvote enn dette, men at all erfaring tilsier at effektuerte fellingsoppdrag i denne perioden blir færre, og at denne kvoten ikke vil være begrensende ved vurdering av betingede fellingstillatelser. Det er ved lisensfelling bestanden av jerv skal reguleres. Vi bemerker at kvoten for lisensfelling skal settes senere, og at jerv som felles ved skadefelling etter at lisensfellingskvoten er satt, blir belastet kvote for lisensfelling.

Naturmangfoldloven § 11 sier at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Sekretariatet vurderer at det ikke er relevant å vurdere dette i denne saken som gjelder skadefellingskvote for jerv.

Når det gjelder naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder har sekretariatet lagt til grunn at rovviltnemnda gjennom forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013, med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Konklusjon

Erfaringsvis blir det årlig felt få eller ingen jerv på skadefelling der Statsforvalteren har myndighet. Eventuell avgang av jerv ved skadefelling blir belastet den langt høyere kvoten for lisensfelling. I eventuelle vedtak om skadefelling skal det gjøres en konkret vurdering jf. naturmangfoldlovens 18 og rovviltforskriftens § 9. Sekretariatet tilrår en skadefellingskvote på ni jerv.

– Innstilling til vedtak –

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, jf. rovviltforskriften § 8 jf. §§ 1, 3 og 4 gir rovviltnemnda for region 8 Statsforvalteren en kvote på tre ulver for betinget skadefelling i perioden 1.6.2023–15.2.2024.

Det er lagt til grunn at ulv ikke skal ha fast bestand i regionen. Det er likevel viktig å ta vare på genetisk verdifulle individer. Dette må vurderes i hver enkelt situasjon.

Fellingstillatelse som gis av Statsforvalteren, skal om mulig gis til et kommunalt/interkommunalt fellingslag.

24/23 Kvote for betinget skadefelling av ulv 1.6.2023–15.2.2024

Saksfremstilling

Betingede skadefellingstillatelser

Betinget skadefelling er vedtak med hjemmel i naturmangfoldlovens § 18 om felling av bestemte individer knyttet til bestemte situasjonen, for å stanse eller forhindre skade på bufe eller tamrein. Fellingstillatelser avgrenses derfor i tid og rom. Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, mens regulering av bestandsstørrelsen i regelen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt.

Statsforvalteren kan av eget tiltak eller etter søknad, fatte vedtak om iverksetting av felling, innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltnemnda eller Miljødirektoratet. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan.

Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til:

- områdets betydning som beitemark
- skadenes omfang og utvikling
- potensialet for framtidige skader
- mulighetene for å gjennomføre forebyggende tiltak

En fellingstillatelse kan iverksettes i flere områder samtidig, forutsatt at nødvendig kommunikasjon er etablert for å hindre at det skytes flere individer enn vedtatt kvote.

Bestandsmål og myndighet til å fastsette kvote for betingede fellingstillatelser

Etter rovviltforskriften er landet delt inn i åtte forvaltningsregioner. Hver region har tilhørende nasjonale mål for ynglinger innenfor regionens grense. Troms og Finnmark utgjør region 8, her er det ikke mål om ynglinger av ulv.

Når bestanden ligger over eller på de nasjonalt fastsatte målene for den enkelte region kan en rovviltnemnd, tildele kvote for betinget skadefelling til Statsforvalteren, for å forhindre skade på bufe eller tamrein. Vurdering av om nemnda har myndighet baseres på tall fra det nasjonale overvåkningsprogrammet. Da regionen ikke har mål om ynglinger av ulv er det rovviltnemnda som har myndighet.

Samarbeidsavtale mellom rovviltnemndene i region 7 og 8

Fylkesgrensa mot Nordland er ingen naturlig barriere for rovvilt. Rombaken er en mer naturlig grense, derfor har rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 inngått en samarbeidsavtale:

Rovviltnemnda i region 7 og rovviltnemnda i region 8 har inngått følgende avtale om kvotejakt på gaupe, lisensfelling av jerv, samt kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv:

8. Ved fastsetting av:

- kvote for jakt på gaupe,
- kvote for lisensfelling av jerv,
- kvoter for betingede skadefellinger av jerv, gaupe, bjørn og ulv

i grenseområdene mellom Nordland og Troms, skal følgende område i Nordland omfattes av kvotevedtak for Troms:

Fastlandsdelen av Tjeldsund kommune, hele Evenes kommune og den delen av Narvik kommune som ligger nord for Rombaken (fra Rombaksbotn går grensa for området i Norddalen opp til Ofotbanen og langs Ofotbanen til svenskegrensa).

9. Kvotevedtak i dette området fastsettes av rovviltnemnda i Troms, som en del av fellingsområdene på Troms-sida av grenseområdet.

10. Sekretariatet for rovviltnemnda i region 8 skal ved utarbeidelse av saksframlegg for fastsetting av kvoter, legge vekt på:

- bestandssituasjonen for de aktuelle artene i området,
- fastsatt bestandsmål for de aktuelle artene i Nordland,
- føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland
- tapssituasjonen for sau og rein i området

11. Rovviltnemnda i region 7 skal gis anledning å komme med merknader til saken før det fattes vedtak om slike kvoter.

12. Kvotejakt og lisensfelling i dette området administreres av Fylkesmannen i Troms. Søknader om skadefelling av jerv, gaupe, ulv og bjørn i dette området skal behandles av Fylkesmannen i Troms i nært samarbeid med Fylkesmannen i Nordland.

13. I de tilfeller der Direktoratet for naturforvaltning har myndigheten til å fastsette slike kvoter i en eller begge rovviltregionene, oppfordres det til at DN fatter vedtak i samsvar med denne avtalen. Det legges til grunn at rovviltnemnda i region 8 kan fatte vedtak om kvoter i det aktuelle området i Nordland også i tilfeller hvor myndigheten til å fastsette slike kvoter i region 7 er tillagt DN.

14. Avtalen kan oppheves umiddelbart dersom en av nemndene ønsker dette.

Utdypende om samarbeidsavtale mellom region 7 og region 8

Rovviltnemnda ønsker å oppklare at samarbeidsavtalen med region 7 ikke rører ved bestandsmålene for de ulike regionene, den rører heller ikke ved regiongrensen når en beregner hvor mange ynglinger en har i de ulike regionene. Samarbeidsavtalen gir rovviltnemnda i region 8 myndighet til å fatte vedtak om kvote for et område nord i Nordland, når rovviltnemnda gjør dette ser den til bestandssituasjonen for rovviltet i området, fastsatt bestandsmål for rovviltet i Nordland, føringer i gjeldende forvaltningsplan for rovvilt i Nordland og til tapssituasjonen for sau og rein i området. Rovviltregistreringer i samarbeidsområdet regnes ikke inn i antall ynglinger i region 8, de telles fortsatt inn i antall ynglinger i region 7. Det nye er at kvoten administreres fra region 8, avgang belastes kvoten for region 8. En viktig årsak til denne ordningen er at det i dette området, i stor grad er de samme rovdyrene som bruker begge regionene, Rombaken–svenskegrensa er en mer naturlig forvaltningsgrense.

Vurdering av kvote for skadefelling av ulv

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig jf. naturmangfoldloven § 8.

Det er god kunnskap om ulvebestanden i Skandinavia, sekretariatet vil vise til rapporter tilgjengelig på www.rovdata.no: blant dem *Bestandsovervåking av ulv vinteren 2021-2022 – Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 1 2021*.

Tradisjonell kunnskap om tap og ulemper ulv forårsaker for beitenæringene står ikke i motsetning til empirisk kunnskap som bidrar til en kvantifisering av omfanget av tap og ulemper. Tross usikkerhet om eksakt omfang, er det ingen tvil om at ulv kan være til betydelig ulempe for beitenæringer med sau og rein, det er den vesentligste årsaken til å vurdere skadefellingskvote, og er derfor vektet tungt. Statsforvalteren har vurdert beslutningsgrunnlaget jf. naturmangfoldloven § 8 som godt i denne saken.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at ulven og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at ulven forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot naturgrunnlaget for samisk kultur jf. naturmangfoldloven § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Høst/vinter 2018 ble det felt to ulver ved skadefelling i Finnmark. Januar 2019 ble det gitt skadefellingstillatelse på en ulv i Pasvik, denne ble ikke felt. I mars og i september 2021 ble det dokumentert ulv i Sør-Varanger, her ble det også dokumentert ulv i oktober og desember 2022. I desember 2022 ble det felt en ulv ved skadefelling i Kautokeino.

Naturmangfoldloven § 10 sier at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Sekretariatet mener den samlede påvirkningen på økosystemet, ved å regulere ulvebestanden til å være innenfor ulvesonen er vesentlig. Sekretariatets syn er at det gjennom rovviltforliket av 2011, med videre evaluering og

revidert mål, er foretatt en vurdering av økosystemets samlede belastning. Dette i lys av den todelte målsettingen om beitedyr og rovvilt. Det er ikke bestandsmål for ulv i region 8. Dersom det oppstår skadesituasjon på grunn av ulv skal det vurderes om denne må felles. Dette vil true artens overlevelse i regionen som er et naturlig utbredelsesområde for ulv og kan redusere sjansen for å opprettholde ønsket genetisk mangfold hos ulv. Siden det ikke er satt mål om ulv i region 8 er dette imidlertid i tråd med gjeldene politikk og en aksept for at det ikke skal være ynglende ulv her. Region 8 er geografisk nærmere den finsk-russiske bestanden enn den svensk-norske bestanden. Fra en tettere finsk-russisk ulvebestand er ikke veien om region 8 den korteste veien til den svensk-norske bestanden.

Dersom beslutningsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig, kommer naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til anvendelse. Beslutningsgrunnlaget blir vurdert som godt, føre-var-prinsippet blir dermed ikke tillagt vesentlig vekt.

Sekretariatet vil understreke viktigheten av eventuelt genetisk verdifulle individer, og at dette må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Vi mener likevel det er riktig å ha en skadefellingskvote på ulv, dette sett opp mot tapspotensialet som ligger i ev. ulv i reinbeiteland, eller i sauebeiter. Sekretariatet vil tilrå en betinget skadefellingskvote på tre ulver.

Naturmangfoldloven § 11 sier at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Sekretariatet vurderer at det ikke er relevant å vurdere dette i denne saken som gjelder skadefellingskvote for ulv.

Når det gjelder naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder har sekretariatet lagt til grunn at nasjonal forvaltning, med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Konklusjon

Det er ikke bestandsmål for ulv i region 8. I eventuelle vedtak om skadefelling skal det gjøres en konkret vurdering jf. naturmangfoldlovens 18 og rovviltforskriftens § 9. Sekretariatet innstiller om en kvote på tre ulver for betinget skadefelling.

25/23 Anmodning om kvote for betinget skadefelling av gaupe 1.6.2023–15.2.2024

– Innstilling til vedtak –

Rovviltnemnda for region 8 anmoder Miljødirektoratet om å fatte skadefellingskvote på fire gauper i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland i perioden 1.6.2023–15.2.2024.

Saksfremstilling

Når gjennomsnittet av registret bestand over de tre siste årene ligger under bestandsmålet for regionen er det Miljødirektoratet som setter kvote for skadefelling av gaupe. I region 8 ble det i årene 2020, 2021 og 2022 registrert henholdsvis 11, 6 og 6 familiegrupper. Dette gir et gjennomsnitt over de siste tre år på 7,7 familiegrupper. Altså under bestandsmålet for regionen, som er ti ynglinger.

Gaupe – overvåking og bestandsdynamikk

Gaupebestanden i Norge blir hovedsakelig overvåket ved årlig å registrere antall familiegrupper, som er mordyr fulgt av årsunger. De fleste registreringer skjer på sporsnø. Registreringsperioden varer fra 1. oktober og ut februar. Årsaken til at registreringene ikke varer lenger, er at voksne dyr går sammen i paringstiden i mars, og derfor feilaktig kan bli vurdert å være familiegrupper. For dokumentasjon av familiegrupper må observasjoner av dyr, spor eller sportegn meldes til SNO, som da sender rovviltpersonell ut i felt.

Det benyttes avstandsregler for å skille registreringer av ulike familiegrupper fra hverandre. Det skilles mellom dynamiske og en statisk avstandsregel. De dynamiske avstandsreglene tar utgangspunkt i beregnet maksimal luftlinjeavstand som hunngauper forflytter seg fra en dag til påfølgende dager. Den statiske avstandsregelen gjelder når det er mer enn ti dager mellom observasjonene, og skal angi ytterpunktene i et hjemmeområde for en hunngaue med unger. Ut fra alle bekreftede observasjoner, både dokumenterte og antatt sikre, beregner Rovdata hvor mange familiegrupper som lever i Norge det enkelte år.

For å beregne antall gauper i bestanden tas det utgangspunkt i antall familiegrupper. Omregningsfaktorene som brukes er 6,24 ($\pm 0,73$ SE) for nordlig reinsdyrområde og 6,14 ($\pm 0,44$ SE) for sørlig reinsdyrområde (Andrén mfl. 2002, Andersen mfl. 2003). Sørlig reinsdyrområde regnes i denne sammenheng nord til og med Lenvik, Balsfjord og Målselv, mens nordlig reinsdyrområde regnes nordover fra Karlsøy, Tromsø, Lyngen og Storfjord.

Scandlynx har utviklet en modell for å beregne gaupebestandens utvikling over tid (Nilsen mfl. 2011). Ny metodikk for å registrere familiegrupper som danner data for denne modellen blir beskrevet i Brøseth og Tovmo (2013). Estimaten fra modellen viser at bestanden skal holdes stabil ved å høste 0,43 voksne hunndyr per familiegruppe, totalt 1,27 dyr per familiegrupper (Nilsen mfl. 2011).

Gjennom en sammenstilling av forskning på gaupas bestandsdynamikk i Skandinavia over en periode på ti år (Andersen mfl. 2013) er det for alle gaupebestander som helhet beregnet et årlig vekstpotensial på omtrent 20 prosent ($\lambda=1,20$), men med en betydelig grad av variasjon mellom regioner, år, og individuell variasjon i rekruttering av avkom. Videre viser Andersen mfl. (2013) i en teoretisk beregning at en avskytning på 16,7 % av estimert bestand før jakt opprettholder en stabil bestand, når det tas hensyn til dødeligheten av voksne hunngauper i perioden februar til mai. Dette forutsetter lik inn- og utvandring og at uttaket av voksne hunngauper ikke er for høyt. Selv om vi mangler finskala kunnskap om alderssammensetning av hunngauper, fødselsrate, overlevelse, og

tids- og romlighetsvariasjon i byttedyr, kan det tyde på at tilgang til byttedyr er relativt stabil og oversiktlig i Troms, og mer avhengig av sesong og ikke så oversiktlig i Finnmark (Walton mfl. 2016).

Andelen voksne hunngauper som får fram unger, kan variere en del mellom år. I enkelte år vil en stor andel av de voksne hunnene få fram unger, mens det i andre år er en mindre andel som klarer dette. Tilgang til rein vinteren før fødsel av unger, og tilgang til rein vinteren etter fødsel påvirker sterkt sannsynlighet for at gaupe får avkom, og at avkom blir rekruttert til bestanden (Walton mfl. 2016). Dette avhenger av både årlige variasjoner i klima og migrasjonsmønstre av rein innenfor revirarealene til gaupe, og tilgang til alternativt byttedyr om rein ikke er tilgjengelig om vinteren (Mattisson mfl. 2015, Tveraa og Linell 2015, Walton mfl. 2016). I tillegg er det mer sannsynlig at eldre hunngauper får avkom enn yngre gauper (Nilsen mfl. 2012).

Bestandssituasjonen for gaupe

I sesongen 2021/2022 ble det registrert 305 familiegrupper av gaupe i Skandinavia. Dette var en økning på 25 familiegruppe sammenlignet med 2020/2021. Det nasjonale bestandsmålet er 65 årlige ynglinger. Siste årlige rapport fra det nasjonale overvåkningsprogrammet er *NINA rapport 2155, Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2022*. Fra denne fremgår at det i perioden 2020 til 2022 var et gjennomsnitt på 64 påviste familiegrupper på landsbasis. Før gaupejakta i 2022 var det påvist 48,5 familiegrupper på landsbasis.

I Troms og Finnmark er bestandsmålet for gaupe ti familiegrupper, hvorav fire skal være i Finnmark. Over årene 2020, 2021 og 2022 har det blitt registrert henholdsvis 11, 6 og 6 familiegrupper, hvorav henholdsvis 3, 2 og 0 er registrert i Finnmark. Prognosen for antall familiegrupper i regionen i 2023, gitt på bakgrunn av informasjon som var tilgjengelig i etterkant av kvotejakta 2022, viste 8,1 familiegrupper. Per 3.5.2022 ser det ut til at prognosen blir å stemme ganske bra.

I Nordland ble det i 2022 registrert 6 familiegrupper, mot 10 i 2021 og 11 i 2020. Prognosen for antall familiegrupper i 2023 var her 9. Bestandsmålet i Nordland er 10 familiegrupper.

Siden sommeren 2017 er det i Troms og Finnmark registrert en avgang på 25 gauper: To hanngauper felt ved skadefelling februar/mars 2018, to unger påkjørt av bil i Nordreisa og Kåfjord høsten 2019. Ved skadefelling; en unge i Lyngen 16.2.2020, en voksen hunn i Tana 29.2.2020, en voksen hann i Nordreisa 12.3.2020, en voksen hunn i Porsanger 24.3.2020 og en voksen hann i Storfjord 5.5.2020. En hunngaue i Målselv 27.9.2020. To gaupeunger ble felt ved jakt i Balsfjord i februar/mars 2021, Videre har det i mars 2021 blitt felt en hanngaue i Kåfjord, en hunngaue i Nordreisa og en hunngaue i Lebesby samt en hanngaue i Sør-Varanger. I april 2021 en hanngaue i Porsanger og i mai 2021 en hunngaue i Kvænangen. I 2022 er det en kjent avgang på tre voksne hanner, hvorav to i Tana og en i Porsanger, videre en gaupe med usikker dødsårsak i Loppa, og en hanngaue felt i Nordreisa. Siden sommeren 2017 kjenner vi altså en avgang på fem voksne hunngauper i regionen.

I samarbeidsområdet med Nordland, i Narvik ble det felt en hanngaue i mars 2022 og en hanngaue i mars 2023.

Forvaltningsmål for rovvilt

Hovedmålsetningen i norsk rovviltforvaltning er todelt, jf. rovviltforliket av 2004. Den todelte målsetningen sier at Norge skal ha en forvaltning som totalt sett bidrar til å dempe konfliktene og motvirke utrygghet, og samtidig ha en politikk som sikrer overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur. Et viktig virkemiddel i norsk rovviltforvaltning er såkalt differensiert forvaltning. Dette innebærer i hovedsak at man skal skille rovdyr og beitedyr i tid og rom. Konkret innebærer dette at man har opprettet forvaltningssoner for de ulike rovviltartene, såkalte A-områder. Utenfor A-områdene skal beitedyr prioriteres og disse områdene kalles B-områder.

I forvaltningsplan for rovvilt i region 8, Troms og Finnmark, fremgår regionale forvaltningsmål for store rovdyr og delmål for å nå hovedmålsetningene. Ett av delmålene er å sørge for effektivt uttak av rovvilt som representerer skadepotensiale i B-områder. Rovviltnemnda skriver videre at det er uunngåelig at enkelte kalvingsområder vil være i A-områdene for rovvilt, og at de ønsker å konsentrere nødvendig bestandsregulering i A-områdene, innen kalvingsområdene.

Potensiale for skade på bufe og tamrein

Forskning utført av Scandlynx har gitt mye kunnskap om gaupas overlevelse og reproduksjon, arealbruk og drapstakt på beitedyr, blant annet gjennom NINA minirapport 450, *Gaupe og jerv i Troms og Finnmark, Statusrapport Scandlynx 2012–2013*, og NINA rapport 1200, *Gaupe og jerv i reinbeiteland, Sluttrapport for Scandlynx Troms og Finnmark 2007–2014*.

De aller fleste gauper i regionen bruker både gaupeprioriterte og beitedyrprioriterte områder. Av 45 helårsområder til 23 forskjellige voksne radiomerkede gauper var ingen utelukkende innenfor gaupesonen (NINA rapport 1200). Tamrein er det viktigste byttedyret for gaupe i Nord-Skandinavia. Alle gauper som har tilgang til rein, og som ikke samtidig har tilgang på rådyr, dreper rein (NINA rapport 1200). Kort oppsummert betyr dette at gaupe der det er tamrein utgjør et skadepotensial, og det betyr at effektivt uttak av alle gauper som utgjør et skadepotensial raskt ville utryddet gaupe fra region 8.

Dokumenterte skader på bufe og tamrein

Årlige dokumenterte gaupeskader på sau og rein i årene 2018, 2019, 2020 og 2021 har i region 8 vært på henholdsvis 198, 147, 186, 159 og 266. Det er vanskelig å dokumentere tap, spesielt av små lam og kalver. På barmark er det ekstra vanskelig. I 2020 ble 175 rein dokumentert drept av gaupe, 40 av disse i perioden 1.6.–30.11, hvorav 22 etter 20.10, da var det snø i fjellet.

Vinteren 2021/2022 ble det dokumentert familiegruppe av gaupe i samarbeidsområdet sør for Bjerkevik.

Vurdering av kvote for skadefelling

Det er registrert en relativt tett bestand fra Balsfjord og nordover i Troms. Vi har de siste årene en kjent avgang av få voksne hunngauper sett opp mot registrerte ynglinger, dette indikerer potensiale til økning i antall ynglinger i registreringsesongen 2023/2024.

Det lar seg i liten grad gjøre å skille gaupe og beitedyr i region 8. Gaupa i regionen har tamrein som viktigste byttedyr, sau er også på matseddelen hos mange gauper. Akutte situasjoner der potensialet for videre tap er ekstra stort, og det ut fra prinsippet om differensiert forvaltning ikke finnes annen løsning enn felling, vil trolig inntreffe. Sekretariatet vurderer at en kvote for betinget skadefelling på fire gauper ikke vil true bestandens overlevelse.

26/23 Anmodning om kvote for betinget skadefelling av bjørn 1.6.2023–15.10.2023

– Innstilling til vedtak –

Rovviltnemnda i region 8 anmoder Miljødirektoratet om å fatte skadefellingskvote på tre bjørner i region 8 og samarbeidsområdet med Nordland i perioden 1.6.2023–15.10.2023.

Fellingstillatelse som gis av Statsforvalteren, skal om mulig gis til et kommunalt/interkommunalt fellingslag.

Saksfremstilling

Bestanden av bjørn i region 8 er under bestandsmålet. Når regionen ikke har nådd bestandsmålet for bjørn, og det heller ikke er beregnet ti ynglinger eller mer av bjørn i Norge, er det Miljødirektoratet som har myndighet til å sette kvote for betinget skadefelling. Om nemnda har myndighet jf. rovviltforskriften § 7, er for bjørn basert på de siste dokumenterte data om siste års ynglinger fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt.

Nasjonalt er bestanden av bjørn beregnet til 9,5 ynglinger, som betyr at det er Miljødirektoratet som har myndigheten.

Bestandsmål og ynglinger

I forvaltningsplanen fra 2013 har rovviltnemnda fordelt målet om totalt 6 årlige ynglinger innen A-områdene for bjørn i region 8: én i indre Troms, tre i Anarjohka (Karasjok og Kautokeino) samt to ynglinger i Pasvik, Sør-Varanger kommune.

Siste års minsteestimat for antall bjørneynglinger i region 8 har bjørnekullsimuleringsmodellen (BKS-modellen), utviklet av det Skandinaviske bjørneprosjektet, beregnet til 3 ynglinger (NINA rapport 2267). Dette mot 2,5 i 2020 og 2,9 i 2021. I Troms har det de siste årene vært en nedgang i registrerte individer, mens trenden i Finnmark har vært stigende.

Med bakgrunn i metoden som brukes for å beregne antall ynglinger i bestanden, så vil hunnbjørner som er etablert et godt stykke inn i landet bety mye mer ved beregning av ynglinger enn binner som registreres nært landegrensene. Dette gjør at ynglinger som registreres i A-området i Sør-Varanger, østre Karasjok og indre Troms, samt registrerte binner i Tanadalen (B-område) og sørlige Kautokeino i stor grad vil forventes å bruke store deler av tiden sin ute av Norge. Dermed vil det gjennom registrering og observasjoner ofte observeres flere ynglinger enn det som beregnes da de ikke oppholder seg i Norge hele sesongen.

Bestandssituasjon

Ifølge NINA rapport 2267, *DNA-basert overvåking av brunbjørn i Norge 2022*, ble det i 2022 registrert 71 forskjellige individer i Region 8. Av totalt 352 fungerende DNA-prøver som ga treff på

individ ble det registrert 36 hannbjørner og 35 hunnbjørner. På de siste 5-6 årene har antallet hannbjørner vært relativt stabilt, mens antallet hunnbjørner har vært jevnt stigende og er i dag på sitt høyeste siden overvåkingen startet. Det er mange av disse individene som vi deler med naboland. På bakgrunn av manglende DNA-materiale fra Sverige, Finland og Russland kan man imidlertid ikke kvantifisere disse. Alle A-områdene for bjørn i region 8 ligger langs grensa. Vi antar derfor at enkelte individer vi registrerer i Norge oppholder seg helt eller delvis i andre land noen sesonger.

Det ble levert inn totalt 679 DNA-prøver i 2022, og 754 i 2021. Disse blir samlet inn av Statens Naturoppsyn, allmenheten og forskningsprosjekter (NINA rapport 2267). De siste årene har spesielt hårfelleprosjektene bidratt til en mer systematisk innsamling av DNA fra bjørner i østre del av Karasjok, både i A- og B-området. Dette har gitt mye kunnskap om den lokale bjørnebestanden og områdebruken deres på norsk side. Vi vet også gjennom slektskapsanalyser at det er flere av ynglingene som har tilknytning til «finske» hannbjørner.

I Sør-Varanger er det årlig ynglinger som registreres utenfor A-området på Jarfjordfjellet inn til Russergrensa. Vest for Munkefjordelva er det også årlige ynglingsobservasjoner. De ynglende binnene ved Munkefjordelva er kjente, godt voksne binner som har vært registrert over mange år i den vestligste utstrekningen av A-området og B-området i kommunen.

Skadebilde og skadepotensiale

Både i Finnmark og Troms er det kalvingsområder for rein i A-områder for bjørn. Sekretariatet er kjent med *Rapport frå Viltskadecenter 2012:6*, fra samarbeidsprosjektet mellom Viltskadecenter, Det skandinaviske bjørneprosjektet, Udtja skogsameby og Gällivare skogsameby (Støen, O.G. et al. 2022, Brown bear predation on semi-domesticated reindeer and derpedation compensations) som har sett på bjørnepredasjon på rein og potensielle effekter av tre forebyggende tiltak. I tillegg har vi sett på foreløpige tall og data fra det pågående bjørn- og tamreinprosjektet i Idre.

Tall fra bjørn- og tamreinprosjektene i Sverige viser at det er stor individuell forskjell på bjørner sin drapstakt. Statsforvalteren mener bjørn har et betydelig skadepotensial i kalvingsområder for rein. Endringer i klima og en stigende bestand gjør at vi opplever en større konflikt mellom reindrif og bjørn enn tidligere, i både tid og rom. Reindriften klarer ikke alltid å dokumentere tap på barmark. Gjennom prosjektet i Idre sameby ser man tydelig hvor raskt folk må være på plass for å finne rester av reinkalv som er tatt av bjørn. All den tid reindriften ikke klarer å dokumentere tap av kalv, har de senere årene dokumentert mye jaging av reinflokker.

Det oppstår akutte skadesituasjoner med bjørn hvert år i B-området for bjørn i rovviltregion 8.

Vårvinteren 2023 er det dokumentert 7 voksne simler drept av bjørn i A-området for bjørn i indre Finnmark før reindriften har rukket å flytte til kalvingslandet.

Våren 2022 ble det dokumentert 1 reinkalv drept av bjørn i Jarfjord, Sør-Varanger. Det ble også funnet flere bjørneruker med rester av rein i. Her ble det felt en bjørn fra helikopter. I løpet av beitesesongen ble 38 sau dokumentert/antatt drept av bjørn, alle disse var i Tana kommune. Her ble det påvist 2 skadegjørende bjørner, den ene ble felt.

Våren 2021 ble to reinkalver dokumentert drept av bjørn i kalvingsområde i Karasjok i B-området. I løpet av beitesesongen 2021 ble 66 sau dokumentert/antatt drept av bjørn, 16 av disse i Sør-

Varanger, resterende i Bardu, Lavangen og Salangen. Fem sau ble også dokumentert drept av bjørn i Samarbeidsområdet med Nordland, i Kvanndalen i Narvik. I 2021 ble det ved skadefelling felt en hannbjørn i Salangen, en hannbjørn og en binne i Bardu og en hannbjørn i Sør-Varanger.

Våren 2020 ble to voksne rein dokumentert/antatt drept av bjørn i Karasjok og to voksne rein ble dokumentert/antatt drept av bjørn i Sør-Varanger. I 2020 ble åtte sau dokumentert/antatt drept av bjørn i Bardu.

I Evenes ble det dokumentert/antatt sju bjørnedrepte sau i juni 2019, det ble i samme skadesituasjon også dokumentert/antatt tre i Tjeldsund kommune. skadevolder ble felt ved skadefelling. Etter dette har det ikke vært dokumentert tap til bjørn i dette området, eller ellers i samarbeidsområdet.

I Sør-Varanger ble 28 sau dokumentert/antatt drept av bjørn sommeren 2019. Her ble tre bjørner felt ved skadefelling. Høsten 2019 ble to sau dokumentert/antatt drept av bjørn i Bardu.

De siste 4 årene (2019-2022) har det blitt skutt 9 bjørner i region 8 på skadefelling, som gir et snitt på over 2 bjørn per sesong. Tre av disse har vært binner, hvorav to var 3 år eller yngre. I Finnmark viser DNA-prøver fra skadesituasjoner for sau og vevs-prøver fra de felte bjørnene at det stort sett dreier seg om hann-bjørner, ofte unge. Dette har tett sammenheng med at sau på beite og kalvingsland primært ligger i B-området. Utviklingen i bjørnebestanden viser gjennom DNA-registreringer at binnefronten og den faste forekomsten av bjørn nærmer seg områdene med sau på beite i B-området i Finnmark. I Tana 2022 var en av de skadegjørende bjørnene en eldre hannbjørn, som har fast tilhold i B-området i Karasjok og Tana.

I det nasjonale overvåkningsprogrammet for brunbjørn og de årlige rapportene for DNA-resultater, ser vi at gjenfangstraten av DNA i Finnmark ligger på ca. 75 % for årene 2019-2021. I rapporten for 2022 er ikke gjenfangstrate oppgitt. Med bakgrunn i hvor mange år overvåkingen har vart og at det er relativt høy gjenfangstrate er det liten grunn til å tro at det er mange eldre individer som oppholder seg nevneverdig på norsk side som ikke har blitt fanget opp. Det vil si at nærmere 25 % av individene som blir registrert er enten ynglinger eller innvandrere. Ut fra dette må man anta at rekrutteringen til bjørnebestanden i Finnmark må anses å være god.

I løpet av de siste 5 årene har vi registrert et tilfelle hvor en bjørnunge er drept av et annet dyr. Ut over dette kjenner vi kun til bortgang av bjørn gjennom skadefelling. Ved å se på prøver samlet gjennom DNA-overvåkingen, finner vi at en stor andel av ungene, som vi ved hjelp av DNA- og fotodokumentasjon er sikre på at er årsunger, har blitt funnet igjen påfølgende år. Så det kan tyde på at overlevelsen har vært god de siste årene.

Konklusjon

Sekretariatet viser til at rovviltforliket er tydelig på at man skal ta ut bjørn som utgjør et skadepotensial utenfor A-området. Det er viktig å ha en kvote som gir handlingsrom for å ta ut skadevoldende bjørn i sommersesongen. Sekretariatet viser til at antallet registrerte individer av bjørn er stabilt stigende og at skader forårsaket av bjørn forekommer med varierende skadeomfang. Erfaring viser at man enkelte år kan få svært omfattende skader på sau forårsaket av bjørn. Regionen ligger under bestandsmålet for bjørn, det er viktig å i lys av dette gjøre grundige vurderinger i forhold til den enkelte skadefellingssøknad. Troms er etter uttak av tre bjørner i 2021 et område hvor

bjørnebestanden lokalt er spesielt sårbar, noe som må vektlegges ved vurdering av skadefelling. Sekretariatet anbefaler en skadefellingskvote på tre bjørner i 2023.